

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ

Autor práce: Lucie Bozděchová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lucie Bozděchová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Píbram

Název bakalářské práce: Trest domácího vězení

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Punishment of House Arrest

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

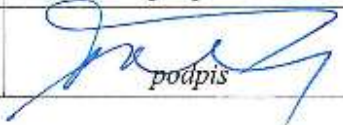
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2024

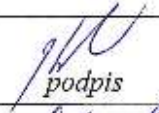
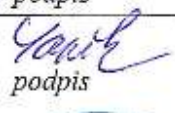
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit efektivitu trestu domácího vězení jako alternativní formy trestu odnětí svobody, a to zejména s ohledem na jeho vliv v souvislosti s možnou recidivou a resocializací pachatelů, ve srovnání s nejvýše možným trestem České republiky, kterým je nepodmíněné odnětí svobody.

Vedlejším cílem bude rovněž identifikovat příležitosti pro zlepšení jeho účinnosti a uplatnění.

Student: Lucie Bozděchová, DiS.	31.10.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian	31.10.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	2.12.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	9.12.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	10.12.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Mgr. Radku Fabianovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BOZDĚCHOVÁ, L. *Trest domácího vězení*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 65 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Klíčová slova: trest domácího vězení, protiprávní jednání, alternativní tresty, výkon trestu, uložení trestu, kontrolní mechanismy, Probační a mediační služba ČR.

Tato bakalářská práce se zabývá trestem domácího vězení jako jednou z významných forem alternativních trestů v českém trestním právu. Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části jsou nejprve vysvětleny klíčové pojmy nezbytné pro správné pochopení problematiky, následně je rozebrána právní úprava, historický vývoj, podmínky uložení a výkonu trestu domácího vězení, včetně kontrolních mechanismů a role Probační a mediační služby ČR. Empirická část vychází z dotazníkového šetření mezi pracovníky této služby, jehož výsledky poukazují na silné a slabé stránky trestu domácího vězení a přinášejí návrhy na jeho efektivnější uplatnění v praxi.

ABSTRACT

BOZDĚCHOVÁ, L. *Punishment of House Arrest*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 65 pgs. Supervisor: Mgr. et Mgr. Radek Fabian

Key words: Punishment of House Arrest, unlawful conduct, alternative sentences, execution of sentence, imposition of sentence, control mechanisms, Probation and Mediation Service of the Czech Republic.

This bachelor thesis deals with the punishment of house arrest as one of the important forms of alternative punishments in Czech criminal law. The thesis is divided into theoretical and empirical parts. The theoretical part first explains the key concepts necessary for a proper understanding of the issue, and then discusses the legal regulation, historical development, conditions of imposition and execution of the sentence of house arrest, including control mechanisms and the role of the Probation and Mediation Service of the Czech Republic. The empirical part is based on a questionnaire survey among the staff of this service, the results of which point out the strengths and weaknesses of the sentence of house arrest and provide suggestions for its more effective application in practice.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení základních pojmů	12
2.1 Protiprávní jednání	12
2.1.1 Správní delikty.....	13
2.1.2 Trestné činy	14
2.2 Ochranná opatření	16
2.3 Tresty.....	17
2.3.1 Alternativní tresty	19
2.4 Retributivní justice	20
2.5 Restorativní justice	21
3 Trest domácího vězení	24
3.1 Stručná historie.....	24
3.2 Platná právní úprava	26
3.3 Uložení trestu	27
3.4 Výkon trestu	29
3.4.1 Kontrola výkonu	29
3.4.2 Posouzení podmínek pro elektronický monitoring.....	31
3.5 Mladiství pachatelé.....	31
4 Probační a mediační služba.....	33
4.1 Úloha pracovníka	34
5 Trest domácího vězení v praxi.....	36
5.1 Rozbor dotazníkového šetření	37
5.2 Zhodnocení výzkumu	52
Závěr.....	53
Seznam použitých zdrojů	54
Seznam zkratk	59

Seznam grafů.....	60
Seznam příloh.....	61

Úvod

Trest domácího vězení představuje jednu z forem alternativních sankcí, které moderní trestní právo nabízí jako náhradu za nepodmíněné odnětí svobody. V České republice byl tento druh trestu legislativně zakotven v roce 2010 v rámci snahy o humanizaci trestní politiky. Je koncipován jako prostředek, který spojuje potrestání pachatele s možností jeho setrvání v přirozeném prostředí, čímž podporuje resocializaci a zároveň přispívá k odlehčení vězeňského systému a snížení nákladů na výkon trestu. Přestože domácí vězení přináší řadu výhod a může napomáhat zmírnění negativních dopadů spojených s výkonem trestu odnětí svobody, jeho praktické uplatnění v českém trestním systému stále není zcela bezproblémové ani běžné.

Tato bakalářská práce se zabývá trestem domácího vězení z teoretického i praktického hlediska. První část se zaměřuje na vymezení základních pojmů, historický vývoj a současnou právní úpravu tohoto trestu v ČR. Součástí je rovněž analýza podmínek jeho uložení a výkonu, přičemž zvláštní pozornost je věnována roli Probační a mediační služby ČR, která zajišťuje kontrolu a dohled nad odsouzenými. Dále se tato část věnuje technologickým prostředkům monitorování, jež představují zásadní prvek pro efektivní výkon trestu domácího vězení.

Druhá část práce se soustředí na praktické aspekty uplatňování tohoto trestu prostřednictvím empirické analýzy, založené na dotazníkovém šetření mezi pracovníky Probační a mediační služby ČR, kteří mají přímou zkušenost s výkonem trestu domácího vězení. Zjištěné výsledky přinášejí cenné poznatky o jeho silných a slabých stránkách v rámci trestního systému a naznačují možnosti jeho dalšího rozvoje.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit efektivitu trestu domácího vězení jako alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, zejména s ohledem na jeho vliv na recidivu a resocializaci pachatelů. Sekundárním cílem je identifikovat příležitosti ke zvýšení jeho účinnosti a navrhnout případné změny vedoucí ke zlepšení jeho uplatnění v praxi. Práce tak nabízí komplexní pohled na danou problematiku a přispívá k diskuzi o budoucnosti alternativních trestů v českém trestním systému.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je komplexně zhodnotit efektivitu trestu domácího vězení jako alternativní formy trestu odnětí svobody. Tato analýza bude zaměřena především na jeho vliv na snížení míry recidivy a podporu resocializace pachatelů, tedy na aspekty, které mají klíčovou roli při hodnocení přínosu této formy trestu z hlediska jak jednotlivce, tak i celé společnosti. Současně bude práce zahrnovat porovnání trestu domácího vězení s nejpřísnější sankcí v českém trestním právu – nepodmíněným trestem odnětí svobody, přičemž se bude hodnotit nejen efektivita těchto dvou trestů, ale i jejich vliv na pachatele, oběti a společnost jako celek.

Vedlejším cílem této práce je identifikovat možné nedostatky trestu domácího vězení v praxi a navrhnout příležitosti pro jeho zlepšení a širší uplatnění. Důraz je kladen na analýzu současné právní úpravy, organizace výkonu tohoto trestu, dostupnosti technických prostředků, včetně otázky elektronického monitorování, a také na problematiku lidských zdrojů a postoje odborné i laické veřejnosti. Práce si rovněž klade za cíl poukázat na způsoby, jak zvýšit efektivitu tohoto trestu a přispět tak k dalšímu rozvoji a humanizaci trestního práva v ČR.

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a empirickou část. Cílem teoretické části bude poskytnout ucelený pohled na trest domácího vězení jako alternativní formu trestu odnětí svobody, jeho právní úpravu, podmínky uložení a výkonu, a dále identifikovat jeho silné a slabé stránky v kontextu českého trestního práva. V této části bude provedena literární rešerše odborné literatury a právních předpisů vztahujících se k problematice trestu domácího vězení. Součástí teoretické analýzy bude také zkoumání role Probační a mediační služby ČR při výkonu tohoto trestu, včetně možnosti elektronického monitorování odsouzených.

Empirická část bude zaměřena na praktické aspekty výkonu trestu domácího vězení a jeho efektivitu v českém trestním systému. Pro sběr dat byla zvolena metoda dotazníkového šetření, které bylo realizováno mezi pracovníky Probační a mediační služby ČR. Dotazník se zaměřoval na četnost využívání trestu domácího vězení v praxi, jeho dopad na recidivu pachatelů, kontrolní mechanismy a možnosti jeho zlepšení. Výsledky šetření byly analyzovány a interpretovány s cílem zhodnotit efektivitu tohoto trestu v prevenci recidivy a podpoře resocializace pachatelů.

Práce tak bude kombinovat teoretická východiska s empirickými poznatky s cílem poskytnout komplexní přehled o trestu domácího vězení, jeho uplatnění v praxi a možnostech zefektivnění v českém trestním právu.

2 Vymezení základních pojmů

Úvodní kapitola této bakalářské práce pojednává o základních pojmech, které je třeba definovat pro další pochopení zvoleného tématu. Jedná se především o termín protiprávního jednání, které lze dále rozlišit na správní delikty a trestné činy, jež mohou vést k uložení ochranného opatření nebo trestu. Tato část se věnuje také vymezení přečinů a zločinů a přehledu jednotlivých trestů – univerzálních i alternativních. Rovněž se zabývá vymezením retributivní a restorativní justice, která je v souvislosti s alternativními tresty, a tedy i s trestem domácího vězení, nezbytná.

2.1 Protiprávní jednání

Za protiprávní jednání se označuje jakýkoli čin nebo opomenutí, kterým je porušena právní norma, a který bývá spojen s negativními důsledky pro jednotlivce či společnost, jelikož dochází k narušení pravidel chránících práva a zájmy jejích členů. Protiprávní jednání lze rozlišovat podle zavinění na úmyslné a nedbalostní. Úmyslné jednání je takové, kdy pachatel jedná s vědomím a cílem porušit právní normu a způsobit škodu. Naopak nedbalostní jednání je charakterizováno nedostatkem potřebné opatrnosti, přičemž pachatel nejedná se záměrem způsobit škodu, ale jeho jednání přesto vede k nežádoucím následkům.

Z právního hlediska však není protiprávní jednání vždy spojeno se zaviněním. Existují i případy objektivní odpovědnosti, kdy se odpovídá za protiprávní stav bez ohledu na zavinění – například u některých přestupků či v rámci občanskoprávní odpovědnosti za škodu. Zavinění, tedy úmysl či nedbalost, je podstatné pro určení, zda bude konkrétní jednání považováno za delikt a zda s ním budou spojeny sankce. Ty mohou zahrnovat nejen povinnost nahradit škodu, ale i celkovou újmu, a to jak majetkovou, tak nemajetkovou. Dále může být s protiprávním jednáním spojena správní či trestní odpovědnost, včetně dalších právních důsledků, jako jsou pokuty, trest odnětí svobody či jiné alternativní sankce.

V praxi však mohou nastat situace, kdy je jednání sice formálně protiprávní, ale existují okolnosti, které tuto protiprávnost vylučují. Mezi ně patří nutná obrana, krajní nouze, svolení poškozeného, oprávněné použití zbraně a přípustné riziko.¹ Pokud

¹ FIALA, Zdeněk; FRUMANOVÁ, Kateřina; HORZINKOVÁ, Eva a ŠKUREK, Martin. *Správní právo trestní*. 2. dopl. vyd. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-531-9. 27-28 s.

jsou podmínky těchto okolností splněny, je takové jednání právním řádem akceptováno a pachatel za něj nenese odpovědnost. Protiprávní jednání lze obecně rozdělit do kategorií správních deliktů a trestných činů, přičemž každá z těchto kategorií má odlišné právní důsledky a procesní postupy.

2.1.1 Správní delikty

Správní delikty lze označit za méně závažná „*protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a s nímž zákon spojuje hrozbu sankcí ukládanou při výkonu veřejné správy.*“² Mezi pojmové znaky správních deliktů patří zejména protiprávnost, tedy porušení povinnosti stanovené normou správního práva, a společenská škodlivost, spočívající v ohrožení veřejného zájmu. Dále se jedná o skutkovou podstatu, která vymezuje konkrétní správní delikt prostřednictvím jeho podstatných aspektů. Následuje trestnost čili jednání nebo chování postihované zákonem, a odpovědnostní vztah k veřejné správě, což znamená existenci pravomoci správních orgánů rozhodovat a ukládat sankce v rámci veřejnoprávního postihu.

K tomu, aby bylo určité jednání označeno za správní delikt, musí ale obsahovat také určité obligatorní znaky, mezi něž patří objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Objekt správního deliktu představuje chráněný zájem společnosti, jako je veřejný pořádek, bezpečnost, zdraví nebo majetek. Objektivní stránka popisuje samotné jednání nebo opomenutí a jeho následky, přičemž klíčovým aspektem je příčinná souvislost mezi jednáním a vzniklým důsledkem. Subjektem správního deliktu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky deliktu – může jím být fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba. Subjektivní stránka se pak vztahuje k zavinění, které může být úmyslné nebo nedbalostní, přičemž u některých správních deliktů se zavinění nevyžaduje a postačuje objektivní odpovědnost.³

Správní delikty lze rozlišovat podle různých kritérií, přičemž nejčastější je dělení na přestupky a jiné správní delikty. Přestupky jsou nejrozšířenějším typem správních deliktů a lze je definovat jako zaviněné jednání fyzické osoby, které porušuje nebo ohrožuje zákonem chráněný zájem a je za něj stanovena sankce. Odpovědnost za přestupek se tedy zpravidla vztahuje pouze na fyzické osoby, přičemž k jejich

² BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-413-1. 4 s.

³ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-740-567-1. 11-20 s.

odpovědnosti je nutné splnění podmínek delikttní způsobilosti – dosažení určitého věku a absence nepřičetnosti v době spáchání deliktu. Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby se poté mohou dopustit jiných správních deliktů, které se od přestupků odlišují zejména tím, že u nich není vyžadováno zavinění.⁴

Správní delikty představují efektivní nástroj k udržení veřejného pořádku a ochrany práv jednotlivců i veřejných institucí. Ačkoliv se nejedná o trestné činy, jejich postih má významný preventivní i represivní charakter. Správní právo stanovuje jasná pravidla odpovědnosti, umožňuje spravedlivé projednávání deliktů a ukládání přiměřených sankcí, jako je napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo zveřejnění rozhodnutí. Při ukládání sankcí správní orgány zohledňují závažnost jednání, míru zavinění a škodlivé důsledky. Výše sankce musí být přiměřená a v souladu se zásadami správního trestání.

2.1.2 Trestné činy

Trestné činy představují závažná porušení právních norem, která mohou ohrozit nebo poškodit veřejný zájem, a proto vyžadují zásah trestního práva. Vymezuje je § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, který je definuje jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“⁵. Jednání však může být kvalifikováno jako trestný čin pouze tehdy, pokud je nejen protiprávní, ale zároveň naplňuje skutkovou podstatu, kterou lze charakterizovat jako „*souhrn objektivních a subjektivních znaků, které jednoznačně identifikují (vymezují, určují) jednotlivý trestný čin.*“⁶ Skutková podstata trestného činu se skládá ze čtyř základních prvků, které určují, zda lze konkrétní jednání právně kvalifikovat jako trestný čin. Objekt trestného činu představuje chráněný právní zájem, tedy život, zdraví, majetek, osobní svobodu apod., objektivní stránka zahrnuje jednání pachatele, jeho následek a příčinnou souvislost mezi nimi. Subjekt vymezuje osobu pachatele, přičemž trestní odpovědnost nesou pouze fyzické osoby splňující podmínky trestní odpovědnosti, tedy věk 15 let a přičetnost. Subjektivní stránka se vztahuje k zavinění, které může být úmyslné nebo nedbalostní, přičemž úmysl může být přímý,

⁴ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-740-567-1. 63 s.

⁵ ČESKO. § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 18. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p13-1>

⁶ BRABCOVÁ, Nataša; ČERMÁK, Milan; DALECKÝ, Jan a KRUPKA, Vladimír. *TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ. OBECNÁ ČÁST*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2020. ISBN 978-80-87451-74-8. 26 s.

kdy pachatel chtěl způsobit následek, nebo nepřímý, kdy pachatel následek způsobit přímo nechtěl, ale byl srozuměn s tím, že může nastat. Nedbalost je poté buďto vědomá, kdy pachatel spoléhal na to, že následek nenastane nebo nevědomá, kdy si pachatel následky svého jednání neuvědomoval, ač mohl a měl.

Tyto znaky umožňují nejen identifikovat daný trestný čin, ale také rozlišovat mezi různými skutkovými podstatami a stanovit přiměřenou právní odpovědnost pachatele. Nejvýznamnějším tříděním skutkových podstat je rozdělení podle závažnosti na tři základní formy - základní, která popisuje standardní formu trestného činu bez přitěžujících či polehčujících okolností, kvalifikovanou, jež zahrnuje závažnější okolnosti vedoucí k přísnějším trestům a privilegovanou, která upravuje situace, v nichž je trestný čin méně společensky škodlivý a umožňuje tak mírnější postih pachatele. Skutková podstata přitom ovlivňuje i to, zda bude trestný čin posuzován jako přečin či zločin, neboť zahrnuje nejen popis protiprávního jednání, ale i jeho závažnost, společenskou škodlivost a existenci přitěžujících či polehčujících okolností.⁷ Kvalifikovaná skutková podstata tak může vést k tomu, že je původně méně závažné jednání hodnoceno jako zločin, např. v případech způsobení značné škody nebo spáchání činu organizovanou skupinou. Naopak privilegiem upravená skutková podstata umožňuje mírnější postih i u jinak závažného jednání. Tímto způsobem skutková podstata přímo ovlivňuje kategorizaci trestného činu a určuje jeho právní důsledky.

Přečiny jsou ve znění § 14 trestního zákoníku definovány jako „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*“⁸ Tato právní úprava tedy zahrnuje méně závažné činy s nižší společenskou nebezpečností (oproti zločinům), což se promítá nejen do výše trestní sazby, ale i do možnosti ukládání alternativních trestů. Tresty ukládané za přečiny se zaměřují především na nápravu pachatele a zpravidla nevyžadují nutnost izolace ve vězeňském prostředí. Zločiny jsou taktéž definovány v § 14 trestního zákoníku a jedná se o „*všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně*

⁷ MITLÖHNER, Miroslav. Trestní právo. Online. In: . Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/mitlohner_-_trestni_pravo.pdf. [cit. 2025-03-27]. 13 s.

⁸ ČESKO. § 14 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 4. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p14-2>

deset let.“⁹ Jedná se o závažnější trestné činy, které se od přečinů odlišují svou vyšší společenskou škodlivostí a je u nich kladen důraz na účinné odstrašení, ochranu společnosti a odpovídající trestní postih pachatele, který může být v nejpřísnější variantě zvláště závažných zločinů až doživotní. Jednotlivé trestné činy jsou poté v trestním zákoníku rozlišeny podle toho, jaký zájem je chráněn. Jedná se např. o trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti rodině a dětem, trestné činy proti majetku nebo trestné činy proti životnímu prostředí. Za trestné činy lze pachatelům uložit ochranná opatření nebo trest, případně i kombinaci těchto dvou, pakliže je zřejmé, že by „pouhý“ trest nebyl postačující k ochraně veřejnosti.

Rozdíl mezi správními delikty a trestnými činy je zásadní pro určení odpovědnosti pachatele a výběr adekvátní sankce. Trestní odpovědnost se vztahuje k těm protiprávním činům, které jsou považovány za nejzávažnější a jejichž následky mají široký dopad na společnost, zatímco správní delikty zahrnují menší porušení, která jsou vyřešena v rámci administrativního řízení.

2.2 Ochranná opatření

Ochranná opatření představují specifickou kategorii právních sankcí, o jejichž uložení rozhoduje výhradně soud a jejichž výkon je vynucován státní mocí. Uplatňují se jak vůči osobám, které jsou za své činy trestně odpovědné, tak i vůči těm, které trestní odpovědnost nést nemohou. Jde o případy, kdy pachatel není trestně odpovědný například z důvodu nepřičetnosti, nedostatečného věku nebo rozumové či mravní nevyspělosti, a jeho jednání proto nelze řešit klasickou trestní sankcí.

Jejich význam spočívá především v ochraně společnosti, prevenci recidivy a zároveň respektu k právům pachatele, kterému je tímto poskytnuta možnost nápravy. Druhy ochranných opatření vymezuje § 97 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, který je rozděluje na ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci, zabránění části majetku a ochrannou výchovu.¹⁰ U těchto opatření často není stanovena pevná doba trvání – jejich ukončení závisí na odborném posouzení, zda důvody pro jejich uložení nadále trvají, nebo již pominuly a pachatel nepředstavuje další riziko pro společnost.

⁹ ČESKO. § 14 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 4. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p14-2>

¹⁰ ČESKO. § 97 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 29. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p97-1>

2.3 Tresty

Trest je možné definovat jako „*právní následek trestného činu představující jeden z prostředků realizace ochranné funkce trestního práva, ukládaný na základě zákona výlučně trestním soudem, zahrnující v sobě určitou újmu pro pachatele a vyjadřující negativní hodnocení pachatele a jeho činu, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.*“¹¹ Trest představuje významný institut trestního práva, který má vždy represivní povahu, neboť je spojen s určitým zásahem do práv a svobod pachatele, ať už omezením osobní svobody, majetku, právního postavení či jiných aspektů jeho života. Takový zásah však podléhá přísným zákonným podmínkám, aby se předešlo neodůvodněnému nebo nepřiměřenému trestání. Udělování trestů se v České republice řídí, stejně jako ukládání ochranných opatření, zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, který vymezuje nejen jednotlivé druhy trestů, ale také zásady jejich ukládání.

Trest představuje základní nástroj, kterým společnost reaguje na spáchání trestných činů, a tím přispívá k ochraně právního řádu a veřejného pořádku. Podle původního trestního zákona č. 140/1961 Sb., konkrétně § 23, bylo jeho účelem „*chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti.*“¹² Současná právní úprava obsažená v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. již výslovně nestanoví konkrétní účel trestu, ale vychází z trestněprávní teorie a obecných zásad trestání, které se promítají do jednotlivých ustanovení o trestních sankcích. Hlavním cílem trestu však i nadále zůstává zamezení odsouzenému v páčání další trestné činnosti, čehož lze dosáhnout dvěma způsoby – přímým a nepřímým. Přímé zabránění spočívá v omezení svobody pachatele, např. výkonem trestu odnětí svobody, čímž je mu fakticky znemožněno pokračovat v protiprávním jednání. Nepřímý způsob má preventivní charakter a vychází z předpokladu, že vědomí existence trestu může potenciální pachatele odradit od páčání trestné činnosti.¹³ Tento princip vychází z úvahy, že jedinec, který si uvědomuje možné právní důsledky svého jednání, se rozhodne trestnou činnost nepáchat. V praxi je však účinnost této

¹¹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. 471 s.

¹² Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-12-29]. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30138/1/2?timeslice=u>, ISSN 2336-517X.

¹³ VICHEREK, Roman. *Účel trestu*. Online. Epravo.cz. 2013. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>. [cit. 2024-12-29].

preventivní funkce limitována individuálními faktory, jako jsou např. poruchy osobnosti nebo jiné kriminogenní faktory ovlivňující jednání pachatelů.

Tresty lze rozdělit podle různých hledisek, přičemž nejčastěji se uplatňuje dělení na tresty běžné neboli pravidelné a tresty výjimečné. „*Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.*“¹⁴

Mezi tresty pravidelné patří následující:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,**
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz držení a chovu zvířat,
- i) zákaz pobytu,
- j) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- k) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- l) ztrátu vojenské hodnosti,
- m) vyhoštění.¹⁵

Další dělení může být např. na hlavní a vedlejší – na základě toho, zda je tresty možné ukládat samostatně nebo pouze ve spojení s tresty dalšími, podle toho, zda se jedná o tresty s náhradou nebo bez náhrady nebo také tresty s přihlédnutím k povaze postiženého zájmu – tresty majetkové a nemajetkové nebo tresty spojené s odnětím či omezením svobody.¹⁶ Pro účely této bakalářské práce je však důležité především vymezení trestů označovaných jako alternativní. Tyto tresty představují

¹⁴ ČESKO. § 54 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 31. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p54-1>

¹⁵ ČESKO. § 52 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j), k), l) a m) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 31. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p52-1>

¹⁶ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. 474 s.

možnou náhradu za tradiční sankce zaměřené zejména na potrestání pachatele a jeho izolaci od společnosti, bez ohledu na jeho resocializaci a reparaci způsobených škod. Klasické tresty jsou navíc spojeny s přísnějšími opatřeními, která mohou mít výrazně negativní dopad na pachatele i jeho okolí. Právě z tohoto důvodu je zvážení alternativních trestů velmi významné.

2.3.1 Alternativní tresty

„Tresty se označují jako alternativní, pokud tvoří určitou alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Výkon těchto trestů se nerealizuje ve věznicích, ale ukládají odsouzenému jiná omezení a povinnosti.“¹⁷ V rámci českého trestního práva se mezi tyto tresty řadí – trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, podmíněné odsouzení včetně podmíněného odsouzení s dohledem a peněžitý trest, (umožněný pouze za určitých podmínek).¹⁸ „K alternativním trestům se někdy řadí i podmíněný trest odnětí svobody. Spočívá v tom, že si pachatel u soudu vyslechne trest, jeho nástup do vězení je ale na nějakou dobu odložen. Pokud se člověk chová po tuto dobu bezproblémově, za mříže nakonec nemusí.“¹⁹

Alternativní tresty představují moderní formu sankcí, jejichž cílem je, obdobně jako u tradičních trestů, ochrana společnosti a náprava pachatele. Oproti klasickým trestům však kladou větší důraz na individuální posouzení okolností případu a osobnosti pachatele. Možnost vykonávat trest mimo vězeňské prostředí, při zachování kontaktu s běžným životem, může významně přispět k účinnější resocializaci a nižší míře recidivy. *„Alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody jsou u části méně narušených pachatelů trestných činů podstatně účinnější z hlediska odstranění hrozby recidivy než nepodmíněný trest odnětí svobody, který zpravidla prohlubuje v odsouzených pocit nezájmu společnosti o jejich osud, frustrace a křivdy.“²⁰ Tento typ trestu také vytváří prostor pro uplatnění principů restorativní justice, která zdůrazňuje aktivní zapojení pachatele do nápravy způsobené škody a obnovu*

¹⁷ BRABCOVÁ, Nataša; ČERMÁK, Milan; DALECKÝ, Jan a KRUPKA, Vladimír. *TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ. OBECNÁ ČÁST*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2020. ISBN 978-80-87451-74-8. 72 s.

¹⁸ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Alternativní tresty. Obecné informace*. Online. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/web/msp/alternativni-tresty/-clanek/obecne-informace>. [cit. 2025-01-01].

¹⁹ JANUŠ, Jan. *Tresty budoucnosti*. Praha: INFO.CZ, 2020. ISBN 978-80-907780-0-9. 12 s.

²⁰ SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František a ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck. 80-7179-350-7, 2000. ISBN 80-7179-350-7. 275 s.

narušených vztahů. Takový přístup podporuje přijetí odpovědnosti a posiluje důvěru mezi pachatelem, obětí i širší společností.²¹

Důležité je rovněž zmínit, že alternativní tresty jsou z pohledu veřejných rozpočtů méně nákladné než tresty nepodmíněného odnětí svobody. Provoz vězeňských zařízení, včetně zajištění bezpečnosti a základních potřeb odsouzených, představuje výrazně vyšší finanční náklady než výkon alternativních trestů, jako je dohled nebo organizace veřejně prospěšných prací. Tyto formy trestu tak umožňují efektivnější využití veřejných zdrojů. Významný je také jejich přínos ke snižování přeplněnosti věznic, jež představuje dlouhodobý problém nejen v ČR, ale i na mezinárodní úrovni. Přeplněnost může vést ke zhoršení podmínek výkonu trestu, což následně negativně ovlivňuje proces resocializace a reintegrace pachatelů do společnosti.²² Tresty, jako je domácí vězení nebo obecně prospěšné práce, umožňují efektivnější využití dostupných kapacit a současně poskytují možnost vykonávat trest v komunitním prostředí. Tímto způsobem se podporuje sociální soudržnost i pocit odpovědnosti, neboť odsouzení zůstávají ve svém přirozeném prostředí a mohou se nadále aktivně podílet na rodinném i společenském životě.

Přestože alternativní tresty ve většině případů představují účinný nástroj ke snižování recidivy a usnadnění resocializace, v některých situacích nemusí být dostatečné ani vhodné. U recidivistů či pachatelů závažné trestné činnosti je obvykle nezbytné uplatnit přísnější formu sankce – trest odnětí svobody, který lépe odpovídá principu spravedlnosti a ochrany společnosti. Trestní systém by proto měl efektivně kombinovat nejen prevenci a nápravu, ale i odpovídající trestní postih, což se promítá do dvou základních přístupů k trestní justici – retributivního a restorativního.

2.4 Retributivní justice

Retributivní justice je koncept trestní spravedlnosti, který klade důraz na spravedlivé potrestání pachatele za spáchaný trestný čin. Tento přístup vychází z přesvědčení, že trest má sloužit jako odpovídající odplata za způsobenou újmu a jeho smyslem je nejen zajištění spravedlnosti, ale také ochrana společnosti. Primárním subjektem ochrany v rámci retributivní justice je stát, který vnímá trestný čin jako

²¹ *O restorativní justici*. Online. IRJ: Prosazujeme rozvoj restorativní justice v ČR. Dostupné z: <https://restorativni-justice.cz/o-restorativni-justici/>. [cit. 2025-01-04].

²² ADVOKÁTNÍ DENÍK. *RESCALED: Trendem v oblasti vězeňství je podpora rozvoje komunitních věznic*. Online. 2024. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2024/09/04/rescaled-trendem-v-oblasti-vezenstvi-je-podpora-rozvoje-komunitnich-veznic/>. [cit. 2025-03-25].

porušení veřejného pořádku. Oběť v tomto systému hraje pouze okrajovou roli a její účast v trestním řízení je omezená převážně na podání svědecké výpovědi nebo uplatnění nároku na náhradu škody.²³

Tento model justice se soustředí na represivní opatření – nejčastěji využívaným trestem je tedy odnětí svobody. Alternativní tresty, které by mohly podpořit resocializaci pachatelů, jsou proto v tomto pojetí trestního soudnictví často opomíjeny. Důležitým prvkem retributivní justice je důsledné dodržování zákonných pravidel při ukládání trestu, přičemž trest má způsobit pachateli určitou újmu, jako odplatu za jeho čin. V důsledku tohoto přístupu často dochází ke společenskému vyloučení pachatelů a zvýšenému riziku jejich recidivy.

Retributivní justice se uplatňuje v právních systémech po celém světě, avšak její efektivita je předmětem kritiky. Krize tohoto modelu se začala projevovat v druhé polovině 20. století, zejména v souvislosti s přeplněností věznic, rostoucími náklady na trestní systém a nízkou účinností krátkodobých trestů odnětí svobody. Z těchto důvodů dochází v současnosti k doplňování nebo částečnému nahrazování retributivního modelu restorativní justicí, která se zaměřuje na obnovu vztahů mezi pachatelem, obětí a společností.²⁴

2.5 Restorativní justice

Restorativní neboli obnovující justice představuje specifický přístup k řešení trestných činů, který klade důraz na nápravu vztahů mezi pachatelem, obětí a širší společností, čímž *„hledá způsob, jak obnovit narušené vztahy a stavy, napravit způsobené škody, posílit odpovědný přístup a snížit riziko opakování trestného činu.“*²⁵ Na rozdíl od tradiční retributivní justice, jejímž cílem je především potrestání pachatele, se restorativní přístup soustředí na obnovu narušených sociálních vazeb a usiluje o aktivní zapojení všech zúčastněných stran do procesu smíření a nápravy. Tento přístup tedy zahrnuje nejen samotný trest, ale i hledání způsobů, kterými lze napravit způsobenou škodu a minimalizovat riziko recidivy.

²³ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. 468 s.

²⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. Beckovy odborné slovníky. V Praze: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1. 928 s.

²⁵ HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4109-3. 272 s.

Jedná se o významnou součást alternativních trestů, které umožňují pachatelům zůstat součástí společnosti a aktivně se podílet na nápravě způsobené újmy. V rámci restorativní justice navíc dochází k situaci, kdy je obětem poskytnuta možnost vyjádřit své potřeby a pachatelům je otevřena příležitost převzít odpovědnost za své jednání prostřednictvím dialogu a vzájemné komunikace. Tento proces pomáhá napravit nejen vzniklou újmu, ale zároveň přispívá k hlubšímu pochopení důsledků trestného činu a snižuje pravděpodobnost jeho opakování tím, že se pachatel aktivně zapojuje do procesu nápravy a je konfrontován s důsledky svého jednání, čímž se zvyšuje pravděpodobnost, že pochopí závažnost svého činu a nebude jej opakovat. Na rozdíl od tradičního trestního řízení, které často nevede k hlubšímu pochopení následků, klade restorativní přístup důraz na dialog a reflexi. Přímý kontakt mezi pachatelem a obětí, ať už prostřednictvím mediace nebo jiných forem dialogu, napomáhá uvědomění si odpovědnosti, ale oběti také dává příležitost sdílet své zkušenosti a pocity, což jí může pomoci vyrovnat se s následky trestného činu.

V kontextu alternativních trestů má restorativní justice nenahraditelnou roli, neboť nabízí možnosti, kterými lze řešit následky trestných činů i mimo tradiční trest odnětí svobody. Alternativní tresty umožňují pachatelům zůstat součástí společnosti, zachovat si sociální vazby, a zároveň se přímo podílet na napravování způsobené újmy. Prvky restorativní justice mohou být začleněny do různých typů alternativních sankcí, např. prostřednictvím mediačních programů, kdy se pachatel a oběť setkávají za účelem dosažení vzájemné dohody o kompenzaci či omluvě.

Restorativní justici ale nelze využít ve všech případech a bývá proto zaměřena spíše na méně závažné trestné činy a „prvopachatele“, u kterých je větší pravděpodobnost ochoty obou stran se procesu účastnit. U závažných násilných trestných činů může být obtížné dosáhnout smíření, protože některé oběti nemusí být schopny či ochotny se tohoto procesu zúčastnit. Proto je nezbytné, aby byly restorativní procesy dobrovolné a respektovaly individuální potřeby a hranice všech zúčastněných. Pokud jsou tyto zásady dodrženy, může restorativní justice přispět k nápravě způsobené újmy, ke snížení rizika recidivy, ale také k podpoře odpovědnosti pachatele za své jednání.

Restorativní justici lze tedy využít i pouze jako doplnění tradiční retributivní justice a zohlednit tak potřeby obětí i odpovědnost pachatelů. Tento přístup představuje významný krok směrem k humánnějšímu modelu spravedlnosti, který usiluje o obnovu

poškozených vztahů a o dlouhodobé řešení dopadů trestné činnosti na jednotlivce i celou společnost.²⁶

Základní principy restorativní justice je možné obecně shrnout do pěti klíčových bodů, které vyjadřují její podstatu a cíle. V originálním textu se jedná o:

- **„focuses on harms and consequent needs,**
(victims', but also communities' and offenders'),
- **addresses obligations resulting from those harms,**
(offenders' but also families', communities' and society's),
- **uses inclusive, collaborative processes,**
- **involves those with a legitimate stake in the situation,**
(victims, offenders, families, community members, society),
- **seeks to put right the wrongs“,**²⁷

což by se dalo volně přeložit jako: zaměření se na škody a následné potřeby obětí, komunit a pachatelů, řešení povinností vyplývajících z těchto škod pro pachatele, ale také rodiny, komunitu a společnost, využívání inkluzivních procesů, tedy procesů vedoucích k začlenění, spolupráci a zapojení těch, kteří mají na vzniklé situaci legitimní zájem (oběti, pachatelé, rodiny, členové komunity a společnost) a usilování o nápravu křivd.

²⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-68-4. 23–26 s.

²⁷ ZEHR, Howard a GOHAR, Ali. *Little Book of Restorative Justice*. Skyhorse Publishing, 2015. ISBN 1561488232. 33 s.

3 Trest domácího vězení

Trest domácího vězení je jednou z nejvýznamnějších forem alternativních sankcí v českém trestním právu. Tento trest byl zaveden v roce 2010 a je regulován trestním zákoníkem. Určen je pro méně závažné trestné činy, tedy přečiny a při rozhodování o jeho uložení je přihlíženo především k osobním a rodinným poměrům pachatele, jeho dosavadnímu chování a možnosti nápravy.

Trest domácího vězení umožňuje výkon trestu bez nutnosti umístění odsouzeného do vězeňského zařízení. Odsouzený tak může zůstat ve svém domácím prostředí, avšak za podmínky dodržování přísně stanovených pravidel, která omezují jeho volný pohyb a určují kontrolní mechanismy jeho chování. K monitorování výkonu trestu se využívají moderní technologie, zejména elektronické monitorovací náramky, ale také pravidelné kontroly prováděné probačními úředníky. Nedodržení stanovených podmínek může vést k přeměně trestu na nepodmíněné odnětí svobody, čímž se zajišťuje disciplinované chování odsouzeného. Tento trest lze uložit v maximální délce dvou let a samostatně pouze tehdy, pokud vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu a osobním poměrům pachatele není nezbytné uložení jiného trestu. Trest domácího vězení může být kombinován s dalšími sankcemi, nikoli však s trestem odnětí svobody nebo s trestem obecně prospěšných prací.

Hlavním cílem tohoto trestu je zmírnit negativní důsledky spojené s výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody – zejména narušení sociálních vazeb, ztrátu pracovního uplatnění a vysoké ekonomické náklady na vězeňství. Zároveň podporuje efektivnější resocializaci odsouzených, kteří nejsou zcela vyčleněni ze společnosti, což zvyšuje jejich šance na úspěšnou reintegraci po skončení výkonu trestu.

3.1 Stručná historie

Trest domácího vězení má své kořeny ve Spojených státech amerických, kde se začal uplatňovat již v 80. letech 20. století jako alternativa k tradičnímu výkonu trestu odnětí svobody. Postupně se tato forma sankce rozšířila i do Evropy a v různých podobách ji dnes využívá řada států, například Velká Británie, Francie, Belgie, Nizozemsko či Švédsko. Zatímco v některých zemích slouží domácí vězení jako přímá náhrada nepodmíněného trestu, ve většině případů je jeho hlavní funkcí dohled nad osobami podmíněně propuštěnými z výkonu trestu, a to prostřednictvím

tzv. "Back-door" nebo "Back-end" programů. „Back-door“ či „Back-end“ programy představují modely elektronického monitoringu zaměřené na kontrolu odsouzených po jejich podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Cílem tohoto přístupu je sledovat chování propuštěných osob a zároveň podpořit jejich postupnou reintegraci do společnosti, čímž se snižuje riziko recidivy. Elektronický monitoring je v tomto kontextu využíván jako nástroj dohledu nad dodržováním stanovených podmínek propuštění, kterým je např. omezení pohybu nebo zákaz kontaktu s konkrétními osobami. Tímto způsobem je zajištěna vyšší míra kontroly nad chováním propuštěných osob a zároveň jim je umožněn postupný návrat do běžného života v rámci strukturovaného dohledu.²⁸

Trest domácího vězení, ačkoli v moderní podobě zavedený až v 80. letech 20. století v USA, má hluboké historické kořeny a v dějinách a byl využíván napříč různými obdobími a režimy. Již v dávné minulosti se s tímto druhem trestu setkávaly významné osobnosti, jako apoštol Pavel, Galileo Galilei nebo carská rodina.²⁹ Počátky trestu domácího vězení v českém právním systému sahají poměrně hluboko do historie, a to až do roku 1852, kdy byl v poněkud modifikované podobě upraven říšským (rakouským) trestním zákonem č. 117, o zločinech, přečinech a přestupcích. Tento trest vymezovaly § 246 a 262 a byl určen pachatelům přečinů nebo přestupků, kteří měli doposud bezúhonnou pověst a jejich opuštění domova v souvislosti s nástupem výkonu vězení prvního stupně, které by mu bylo za normálních okolností uloženo, znamenalo ztrátu zdroje obživy. Odsouzení se tehdy museli zavázat slibem, že za žádných okolností neopustí své obydlí, přičemž dohled nad výkonem trestu mohl být zajištěn buď pouze osobním závazkem, nebo fyzickou stráží umístěnou u jejich domu.³⁰ Tento přístup reflektoval tehdejší společenské a ekonomické poměry, kdy byla pracovní aktivita jednotlivce klíčová pro jeho obživu i fungování společnosti. Přestože se tento trest v českých zemích využíval relativně dlouhou dobu, v roce 1950 byl z právního řádu odstraněn a v nových trestních zákonech se již neobjevil. Zaveden byl poté znovu až s nabytím účinnosti nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. v roce 2009, společně s návrhem na zavedení moderních technologií, které by umožnily jeho efektivnější kontrolu. Elektronické monitorovací systémy měly nahradit fyzické kontroly v podobě

²⁸ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-68-4. 308 s.

²⁹ JUSTICE.CZ. NARAMKY. *Trest domácího vězení a elektronický monitoring*. Online. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>. [cit. 2025-02-10].

³⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. 639 s.

PMS nebo Policie ČR a umožnit dálkové sledování pohybu odsouzeného. Tím se měla zvýšit efektivita výkonu trestu a zároveň snížit finanční náklady spojené s klasickým trestem odnětí svobody.

Společenské, politické i technologické podmínky se od poloviny 19. století výrazně proměnily, základní princip domácího vězení však zůstal zachován – jedná se o formu trestu, která omezuje svobodu pachatele, aniž by jej zcela vyčleňovala ze společnosti. V současnosti je tento trest zaměřen především na kontrolu a prevenci kriminality, přičemž odsouzenému umožňuje zachovat vazby na rodinu a společnost, pokračovat v pracovním procesu a plnit své závazky bez nutnosti izolace v klasickém vězeňském zařízení. Tento přístup odráží moderní trendy v trestní politice, jejichž cílem je minimalizovat negativní dopady spojené s výkonem trestu odnětí svobody, snížit náklady na jeho realizaci a současně poskytnout odsouzenému prostor pro resocializaci a nápravu bez úplného odloučení od běžného života.

3.2 Platná právní úprava

Trest domácího vězení je v rámci zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, zařazen bezprostředně za trest odnětí svobody. Toto umístění odráží skutečnost, že se jedná o druhou nejprísnejší sankci z hlediska zásahu do práv a svobod odsouzené osoby. Hmotně-právní úprava domácího vězení je obsažena v ustanoveních § 60 a § 61 trestního zákoníku, přičemž § 60 stanoví základní podmínky pro jeho uložení a současně definuje povahu a organizační aspekty výkonu trestu. Naopak § 61 se zaměřuje na pravidla samotného výkonu domácího vězení a upravuje postup v případě, kdy odsouzený neplní stanovené povinnosti nebo porušuje podmínky trestu. V takových případech může být domácí vězení přeměněno na jiný trest, zpravidla na nepodmíněný trest odnětí svobody.³¹

Procesní stránka trestu domácího vězení je zakotvena v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řádu), konkrétně v ustanoveních § 334a až § 334h, která upravují organizaci, výkon a kontrolu tohoto alternativního trestu a poskytují právní rámec pro jeho praktické uplatnění. Trestní řád rovněž specifikuje postupy

³¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

související s uložením trestu, dohledem nad jeho výkonem a opatřeními v případě jeho porušení.³²

Důležité je poté kromě jednotlivých zákonů zmínit také související vyhlášky, které tvoří nezbytnou součást právního rámce trestu domácího vězení. Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení, upravuje komplexní postupy spojené s jeho kontrolou. Stanovuje konkrétní mechanismy elektronického monitoringu, způsob provádění kontrol a povinnosti jednotlivých subjektů. Vymezuje rovněž oprávnění Ministerstva spravedlnosti a PMS při dohledu nad odsouzenými, včetně možnosti využívat elektronický kontrolní systém pro detekci pohybu. Součástí této úpravy je i postup při ověřování dodržování uložených povinností, uchovávání záznamů o pohybu odsouzeného a případné pořizování biometrických údajů během kontroly.³³ Vyhláška č. 457/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, se v § 34 a § 34a až § 34c věnuje procesním postupům soudů při ukládání a výkonu domácího vězení. Upravuje především administrativní náležitosti rozhodovacího procesu, vedení soudní dokumentace, kontrolní postupy a správu agendy spojené s elektronickým monitoringem odsouzených.³⁴ Nelze opomenout ani vyhlášku č. 458/2009 Sb., která stanovuje výši denní sazby související s náklady na výkon trestu domácího vězení, používání elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady.

3.3 Uložení trestu

Podmínky pro uložení trestu domácího vězení vymezuje § 60 trestního zákoníku. *„Pachateli přečinu lze trest domácího vězení uložit při kumulativním splnění dvou předpokladů: jestliže vzhledem k povaze a závažnosti přečinu a osobě a poměrům pachatele lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu, a pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou*

³² ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

³³ ČESKO Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení – znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456?citace=1>

³⁴ ČESKO Vyhláška č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady, ve znění vyhlášky č. 151/2016 Sb. - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-224#f7134174>

*součinnost.*³⁵ Při rozhodování o uložení trestu domácího vězení přihlíží soud k osobnosti pachatele a jeho životním poměrům. Zohledněny jsou především jeho osobní poměry, stabilní zázemí, pravděpodobná absence recidivy nebo ochota podrobit se podmínkám výkonu trestu a dodržovat stanovená pravidla. Jak již bylo řečeno výše – z procesního hlediska je nezbytné, aby pachatel s tímto druhem trestu vyjádřil svůj výslovný souhlas, neboť domácí vězení znamená zásadní zásah do jeho soukromí.

Pokud je trest domácího vězení ukládán prostřednictvím trestního příkazu, zákon vyžaduje, aby si soud nejprve vyžádal stanovisko PMS.³⁶ Tento postup sice může prodloužit dobu potřebnou k vyřízení případu, avšak zároveň zajišťuje, že jsou splněny veškeré podmínky pro uložení tohoto druhu trestu a že je považován za adekvátní. PMS by v takovém případě měla ve spolupráci s obviněným, jeho rodinou a případně také s odborníky, jako jsou lékaři či psychologové, poskytnout kvalifikované poznatky o jeho zdravotní a psychosociální způsobilosti, které pomohou určit vhodnou formu trestu.³⁷ Naopak v případě, že soud rozhoduje o trestu domácího vězení v rámci rozsudku, zákon vyžádání stanoviska PMS výslovně neukládá. I přesto je však vhodné si jej vyžádat, aby bylo možné učinit co nejkvalifikovanější rozhodnutí na základě dostupných informací o osobnosti pachatele a jeho životní situaci.³⁸

Při ukládání trestu domácího vězení je však nezbytné stanovit i náhradní trest odnětí svobody. Tento krok slouží jako zajištění pro případ, že by odsouzený neplnil stanovené podmínky, úmyslně se vyhýbal nástupu trestu nebo jeho výkon závažně narušoval. Maximální délka tohoto náhradního trestu činí jeden rok, přičemž nesmí přesáhnout horní hranici trestní sazby, která byla původně stanovena pro daný trestný čin. Soud o jeho uložení může rozhodnout nejen při samotném udělení domácího vězení, ale také kdykoli v průběhu jeho výkonu, pokud zjistí, že odsouzený neplní své povinnosti. Trest domácího vězení a jeho případná přeměna na náhradní trest odnětí svobody představuje významný nástroj trestního práva, který umožňuje flexibilně reagovat na chování odsouzeného v průběhu výkonu trestu. Současná právní úprava tímto způsobem sleduje nejen ochranu společnosti a dodržování zákonných pravidel,

³⁵ KALVODOVÁ, Věra. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-163-7. 72 s.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Nařízení výkonu trestu domácího vězení*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. 3832 s.

³⁷ HÁLA, Jaroslav. *Lexikon moderního vězeňství*. České Budějovice: Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2024. ISBN 978-80-7694-065-9. 19 s.

³⁸ ŠPAČKOVÁ, RADKA. *Trest domácího vězení jako mezistupeň mezi podmíněným a nepodmíněným trestem odnětí svobody*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2023. 27 s.

ale zároveň podporuje individuální přístup k nápravě pachatelů s cílem snížit riziko jejich recidivy.³⁹

3.4 Výkon trestu

Výkon trestu domácího vězení je charakterizován povinností odsouzeného setrvávat v místě svého bydliště ve stanovených časových intervalech, jejichž rozsah určuje soud. Zpravidla je tato doba vymezena na dny pracovního klidu, pracovního volna a ostatní dny, v časovém rozmezí od osmé hodiny večerní do páté hodiny ranní. Odsouzený však může být za určitých okolností oprávněn opustit své bydliště, např. za účelem výkonu zaměstnání, návštěvy bohoslužeb, péče o závislé osoby či zajištění jiných nezbytných potřeb, avšak pouze s předchozím souhlasem soudu a za přesně vymezených podmínek, které musí být dodržovány. „*Podkladem pro rozhodnutí o uložení vhodného přiměřeného omezení nebo přiměřené povinnosti je závěr soudu, že je třeba v zájmu prevence recidivy a tím i ochrany společnosti před budoucí trestnou činností doplnit ukládaný trest domácího vězení vhodným přiměřeným omezením nebo přiměřenou povinností.*“⁴⁰ Současně s uloženým trestem tedy může být pachateli stanovena povinnost nahradit podle svých možností způsobenou škodu nebo navrátit bezdůvodné obohacení získané trestným činem. Mezi další možná omezení spojená s výkonem tohoto trestu patří také např. zákaz užívání alkoholických nápojů či jiných návykových látek. Tyto povinnosti a omezení by měly plnit především preventivní funkci, přispívat k ochraně společnosti a zároveň podporovat osobnostní rozvoj pachatele. Ten by si měl v průběhu výkonu trestu uvědomit závažnost svého protiprávního jednání i důsledky, které z něj plynou.

3.4.1 Kontrola výkonu

Kontrola výkonu trestu domácího vězení v ČR představuje komplexní proces, jehož cílem je zajistit, aby odsouzený dodržoval všechny stanovené podmínky trestu, a zároveň mu byla zachována možnost vést relativně běžný život. Předmětem této kontroly, upravené ve vyhlášce č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení, vydané v návaznosti na trestní řád, je zejména:

³⁹ BRUCKNEROVÁ, Eva. *TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ A PROCESNÍ. OBECNÁ ČÁST*. 5. dopl. a přepr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. ISBN 978-80-280-0067-7. 108 s.

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3 vyd. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1. 723 s.

- a) „dodržování stanovených podmínek výkonu trestu domácího vězení,
- b) dodržování přiměřeného omezení, přiměřené povinnosti nebo výchovného opatření anebo dohledu, pokud byly uloženy zároveň s trestem domácího vězení, a
- c) vedení řádného života odsouzeným po dobu výkonu trestu.“⁴¹

Kontrola by měla být zajišťována především prostřednictvím elektronického monitorovacího systému, který umožňuje nepřetržitý dohled nad odsouzeným. Elektronický monitoring představuje moderní technologický nástroj kontroly výkonu alternativních trestů, jenž byl v ČR zaveden jako inovativní prvek trestní politiky v roce 2018. Jeho hlavním cílem bylo umožnit efektivní dohled nad odsouzenými bez nutnosti jejich umístění do výkonu trestu odnětí svobody. Tento systém se však neosvědčil, především z důvodu nespolehlivosti dodavatele monitorovacích zařízení a jejich technické nedostatečnosti, což v roce 2021 vedlo k jeho ukončení a návratu k plnému zajišťování kontroly probačními úředníky. V polovině roku 2024 však došlo k výběru nového dodavatele a zavedení spolehlivějšího systému, který umožňuje sledování 700 odsouzených, přičemž tento počet může být postupně navýšen až na 1000 osob.⁴²

Elektronický monitorovací náramek představuje moderní nástroj umožňující efektivní kontrolu pohybu odsouzených. Zařízení, které se obvykle připevňuje na kotník nebo zápěstí, je individuálně nastavitelné a může být doplněno o další prvky, jako jsou komunikátory nebo alkohol testery. Hlavním prvkem systému je software zaznamenávající pohyb monitorované osoby prostřednictvím GPS a předem definovaných zón. Systém poskytuje aktuální lokalizační údaje, výstrahy a historické záznamy, včetně informací o plnění uložených povinností. Bezpečnostní mechanismy umožňují okamžité vyhodnocení neobvyklých situací, jako je například neoprávněné odstranění náramku. V případě narušení stanoveného režimu je varovná signalizace odeslána do centrálního monitorovacího pracoviště, které sídlí na ředitelství PMS v Praze a funguje nepřetržitě – 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Úkolem tohoto pracoviště je zajistit okamžitou reakci na provozní i bezpečnostní incidenty. Operátoři jsou povinni tyto situace vyhodnotit a v případě závažného ohrožení, například rizika fyzické újmy či útěku, neprodleně zajistit zásah Policie ČR. Porušení stanovených podmínek nebo

⁴¹ ČESKO. § 1 písm. a), b) a c) vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení – znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456#p1-1-a>

⁴² GREGOROVÁ, Denisa. *Elektronický monitorovací systém v České republice*. Online. NEST LEGAL ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ. 2024. Dostupné z: <https://www.nest.legal/article/detail/180-elektronicky-monitorovaci-system-v-ceske-republice>. [cit. 2025-01-26].

povinností je probačním úředníkem hlášeno soudu, v přípravném řízení také státnímu zástupci, což může vést ke zpřísnění původně uloženého trestu. Tento systém tak představuje účinný nástroj pro dohled nad odsouzenými a umožňuje včasné a adekvátní reakce na případná porušení pravidel monitoringu.

3.4.2 Posouzení podmínek pro elektronický monitoring

Při úvodní konzultaci probačního úředníka s odsouzeným je nutné zohlednit všechny relevantní faktory pro použití elektronického monitorovacího systému. Na základě informací poskytnutých monitorovanou osobou se posuzují technická omezení zařízení a stanovují přiměřená omezení a povinnosti. Důležitými faktory jsou dostupnost GPS signálu a mobilního připojení v místech, kde se osoba běžně pohybuje, dále pak riziko poškození náramku či možná zdravotní omezení spojená s jeho nošením.

Dále je nutné zjistit, zda odsouzený spáchal násilný trestný čin vůči konkrétní osobě, zda jeho pracovní prostředí neovlivňuje funkčnost náramku (např. extrémní teploty, rentgenové záření) nebo zda jeho zdravotní stav umožňuje bezpečné používání monitorovacího zařízení, zejména s ohledem na možná lékařská vyšetření, která by mohla zařízení poškodit. Výsledkem této konzultace je konkrétní návrh parametrů trestu či opatření, který zohledňuje možnosti elektronické kontroly. Intenzita monitorování se přizpůsobuje charakteru trestné činnosti a rizikovosti pachatele prostřednictvím příkázaných a zakázaných zón, vymezeného perimetru pohybu nebo denního harmonogramu.⁴³

Elektronické monitorovací systémy nejen zvyšují efektivitu dohledu nad odsouzenými, ale zároveň usnadňují práci PMS, která by jinak musela dohled vykonávat osobně. Tento systém tak zefektivňuje kontrolu alternativních trestů a současně přispívá k bezpečnosti společnosti.

3.5 Mladiství pachatelé

Institut domácího vězení je v českém právním řádu upraven především zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, kde je zařazen jako jedna z alternativních trestních sankcí. V případě mladistvých pachatelů je však pojetí tohoto institutu odlišné. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech

⁴³ *Elektronický monitorovací systém (EMS)*. Online. Dostupné z: https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2019/03/brozura_procteniA5.pdf. [cit. 2025-02-01].

mládeže a o změně některých zákonů, nepovažuje domácí vězení za trest, ale za výchovné opatření. Konkrétně se mu věnuje § 24, v němž je domácí vězení uvedeno jako jedna z forem trestních opatření pro mladistvé. Obecný účel těchto opatření poté vymezuje § 9 uvedeného zákona, a to zejména jako podporu sociálního a duševního rozvoje mladistvých pachatelů, jejich ochranu před negativními vlivy a prevenci další trestné činnosti.⁴⁴

Právní úprava domácího vězení v případě mladistvých je dále specifikována v § 26 odst. 2, který stanoví podmínky jeho uložení a délku výkonu. Maximální délka trestu domácího vězení u mladistvých je omezena na jeden rok, přičemž jeho uložení musí být přiměřené a účelné s ohledem na osobnost pachatele a okolnosti spáchaného provinění. Při rozhodování o uložení tohoto opatření je nezbytné důkladně posoudit rodinné, sociální a bytové poměry mladistvého. Stabilní rodinné prostředí může zásadním způsobem přispět k úspěšnému výkonu trestu, jelikož poskytuje mladistvému potřebné zázemí a podporu. Naopak absence vhodného sociálního prostředí může výkon domácího vězení znehodnotit a z hlediska výchovného působení jej učinit nevhodným.

Vedle domácího vězení může soud mladistvému uložit také další výchovná opatření, jako je dohled probačního úředníka, zařazení do probačního programu, uložení výchovných povinností či omezení. Dohled probačního je v tomto procesu důležitou součástí, neboť mladistvý s ním přichází do kontaktu již v průběhu projednávání trestu a následně i při jeho výkonu. Probační úředník může mladistvému pomoci zvládnout nastalou situaci, působit na něj výchovně a aktivně přispívat k jeho pozitivnímu vývoji.⁴⁵ Domácí vězení u mladistvých tedy neplní primárně represivní funkci, ale představuje nástroj podpory resocializace a prevence recidivy. Jeho hlavním cílem je napomoci opětovnému začlenění mladistvého pachatele do společnosti a minimalizovat vliv negativního prostředí, které by mohlo vést k dalšímu protiprávnímu jednání.

⁴⁴ ČESKO. § 9 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 19. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p9-1>

⁴⁵ PROCHÁZKOVÁ, Vanda. *TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ: JEHO VÝKON A KONTROLA*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita, 2015. 32–33 s.

4 Probační a mediační služba

Úloha PMS představuje velmi důležitou součást trestního řízení, jelikož klade důraz nejen na samotné uložení trestu, ale také na minimalizaci škodlivých důsledků trestného činu a obnovu narušených mezilidských vztahů. Její činnost je vymezena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, který ji popisuje jako státní instituci odpovědnou za výkon probace a mediace, a zároveň stanovuje podmínky jejího fungování v ČR.⁴⁶ PMS tedy plní především funkci kontroly výkonu trestu, zároveň se však podílí i na předběžném šetření a posuzování vhodnosti jeho uložení. Důležitá je v tomto ohledu spolupráce se soudy a dalšími orgány, která má zajistit efektivní využívání alternativních trestů a podporu restorativní justice.

Pro lepší porozumění činnosti PMS je třeba nejprve vymezit samotné pojmy probace a mediace. Původ slova probace lze nalézt v latinském *probare*, což znamená zkoušet nebo ověřovat. Jeho významem je „*organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným či odsouzeným, kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, individuální pomoc obviněnému a působení na něho, aby vedl řádný život.*“⁴⁷ Probační činnost zahrnuje široké spektrum aktivit, od dohledu nad odsouzeným, přes poskytování soudní pomoci a včasné intervence, až po zajištění výkonu trestu obecně prospěšných prací a spolupráci při probačních programech. Podstatným aspektem je účelné propojení kontroly, pomoci a poradenství, které přispívá k efektivnějšímu výkonu trestu a k vyváženosti mezi represí a prevencí. Probace je chápána jako prostředek humanizace trestního řízení, který minimalizuje negativní dopady na sociální vazby pachatele a jeho psychické zdraví, neboť mu umožňuje zůstat součástí společnosti.

Pojem probace lze chápat v užším i širším smyslu. V užším pojetí označuje konkrétní opatření spočívající v podmíněném odložení výkonu trestu a následné péči a dohledu, který je soudem uložen osobě uznané vinnou ze spáchání trestného činu.

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě) - znění od 1. 7. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#p2-1>

⁴⁷ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a DOUBRAVOVÁ, Dagmar. *Probace a mediace, možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2. 206 s.

Tento dohled bývá zpravidla doprovázen závazkem obžalovaného dodržovat podmínky stanovené soudem. V širším pojetí probace zahrnuje celý systém opatření a služeb poskytovaných odsouzenému prostřednictvím Probační a mediační služby. V českém právním řádu je probace chápána právě v tomto širším smyslu – zahrnuje dohled při podmíněném odsouzení s dohledem, dohled při podmíněném upuštění od potrestání, kontrolu výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, a také sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění.

Neméně důležitá je poté role mediace. Slovo mediace pochází z latinského *medius* či *median*, což znamená střed nebo prostřední. Mediaci lze charakterizovat jako „dobrovolné, osobní a přímé setkání oběti a pachatele trestného činu za účasti mediátora, tj. zprostředkovatele řešení konfliktu“⁴⁸, přičemž jejím účelem není pouze potrestání pachatele či odškodnění oběti, ale především nalezení řešení, které je přijatelné pro obě strany a zároveň zohledňuje veřejný zájem. Východiskem mediace je chápání trestného činu jako konfliktu mezi pachatelem, obětí a společností. Mediace umožňuje stranám dosáhnout dohody, která by v rámci běžného soudního řízení nebyla možná. Má podobu strukturovaného vyjednávání, při němž komunikaci mezi stranami zprostředkovává nestranný odborník – mediátor. Ten využívá techniky známé z psychoterapie a poradenství, jejichž cílem je řešit důsledky trestného činu a přispět k obnově narušených vztahů. Mediace je založena na respektu, odpovědnosti a aktivní účasti všech zúčastněných, čímž umožňuje dosažení řešení, které je pro obě strany významné a přijatelné. Uplatnění mediace je možné v průběhu celého trestního řízení, a to i po jeho skončení, zejména v otázkách náhrady škody.⁴⁹

4.1 Úloha pracovníka

Pracovník PMS sehrává v procesu probace a mediace klíčovou roli, a to jak v oblasti prevence kriminality, tak při samotném výkonu trestu. Jeho činnost nespočívá pouze v dohledu nad dodržováním stanovených podmínek, ale zahrnuje také aktivní podporu při resocializaci a opětovném začleňování odsouzených do společnosti. Jedním z hlavních úkolů probačního úředníka je navíc zpracování odborného hodnocení pachatele ještě před rozhodnutím soudu. Toto hodnocení obsahuje posouzení sociálního zázemí, motivace ke změně a rizika recidivy. Zprávy probačních pracovníků poskytují

⁴⁸ ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a DOUBRAVOVÁ, Dagmar. *Probace a mediace, možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2. 204 s.

⁴⁹ ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly probační a mediační služby*. Ostrava: KEY Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-55-7. 21-30 s.

soudům cenné informace o sociální a finanční situaci obžalovaného, jakož i o jeho motivech, což přispívá ke spravedlivému stanovení přiměřené sankce. V tomto procesu je nezbytná spolupráce s psychology, psychiatry a dalšími odborníky, zejména u osob trpících duševní poruchou, závislostí nebo jinými specifickými potřebami. Zároveň je třeba zvážit, zda má odsouzený vhodné bytové a sociální zázemí, neboť v opačném případě by výkon trestu domácího vězení mohl být problematický. Na základě shromážděných informací PMS doporučuje vhodný druh trestu a jeho podmínky. Po jeho uložení sestavuje úředník individuální plán probace, který stanoví konkrétní pravidla chování, povinnosti a omezení – například docházku na terapii, hledání zaměstnání nebo účast v resocializačních programech. Sleduje jejich plnění a aktivně pomáhá odsouzenému překonávat překážky, které by mohly vést k porušení těchto podmínek. Nedílnou součástí jeho práce je také úzká spolupráce s institucemi, jako jsou soudy, Policie ČR, sociální služby nebo terapeutická centra.

Tento komplexní přístup zvyšuje šance na úspěšnou resocializaci pachatele a snižuje riziko jeho návratu k trestné činnosti. Kontrolní a dohledová činnost pracovníků PMS zahrnuje pravidelné schůzky s odsouzeným, namátkové kontroly a využívání elektronického monitorovacího systému. Pokud dojde k porušení stanovených podmínek trestu, úředník PMS situaci vyhodnotí a informuje soud, který následně rozhoduje o případném zpřísnění či změně uloženého trestu.

Úloha pracovníků PMS tak není pouze represivní, ale především podpůrná – jejich cílem není jen zajistit výkon trestu, ale také pomoci odsouzenému zvládnout podmínky probace a tím minimalizovat riziko recidivy. Efektivní práce PMS přispívá k modernizaci trestní politiky a rozvoji restorativní justice, která klade důraz na nápravu pachatele a obnovu narušených vztahů ve společnosti.

Vzhledem k nezastupitelné roli PMS při výkonu alternativních trestů, včetně trestu domácího vězení, bylo mezi jejími pracovníky realizováno dotazníkové šetření. Následující kapitola se věnuje prezentaci výsledků tohoto šetření a jejich analýze.

5 Trest domácího vězení v praxi

Empirické dotazníkové šetření bylo realizováno s cílem analyzovat fungování trestu domácího vězení v praxi. Výzkum probíhal formou online dotazníku, který vyplnilo celkem 47 respondentů z řad pracovníků PMS. Díky tomu bylo možné získat různé pohledy, zkušenosti a odborné názory, které poskytují komplexní vhled do problematiky uplatňování tohoto alternativního trestu v českém trestním systému.

Otázky v dotazníku se zaměřovaly zejména na četnost využívání trestu domácího vězení, typy trestných činů, u nichž je nejčastěji aplikován, jeho efektivitu z hlediska prevence recidivy a resocializace pachatelů, existující kontrolní mechanismy nebo možnosti zlepšení jeho aplikace v praxi. Respondenti rovněž hodnotili výhody a nevýhody domácího vězení ve srovnání s trestem odnětí svobody a identifikovali klíčové faktory pro jeho efektivní fungování. Získaná data byla následně analyzována a porovnána s teoretickými poznatky. Na jejich základě byly formulovány závěry o účinnosti trestu domácího vězení jako alternativní sankce a identifikovány možnosti jeho dalšího zkvalitnění. Výzkum tak přispěl k hlubšímu porozumění vnímání a praktického využití tohoto trestu a umožnil posoudit jeho reálný dopad na prevenci recidivy a resocializaci pachatelů v České republice.

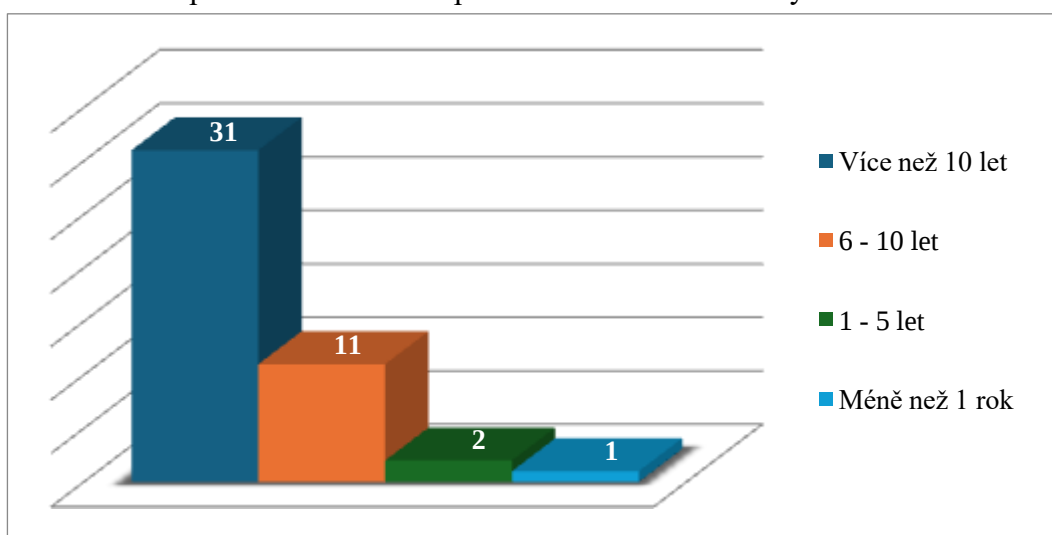
5.1 Rozbor dotazníkového šetření

Otázka č. 1

Jak dlouho pracujete v oblasti probace a mediace?

Tato otázka se zaměřovala na délku praxe respondentů v oblasti probace a mediace. Cílem bylo zjistit, jaké pracovní zkušenosti pracovníci PMS mají, neboť právě délka praxe může významně ovlivnit jejich pohled na efektivitu trestu domácího vězení, jeho vliv na recidivu pachatelů i možnosti jejich resocializace. Z výsledků vyplývá, že většina dotázaných má v tomto oboru více než deset let zkušeností, což svědčí o jejich odbornosti a vysoké míře porozumění problematice alternativních trestů.

Graf 1: Doba působnosti v oblasti probační a mediační služby

Zdroj: vlastní zdroje

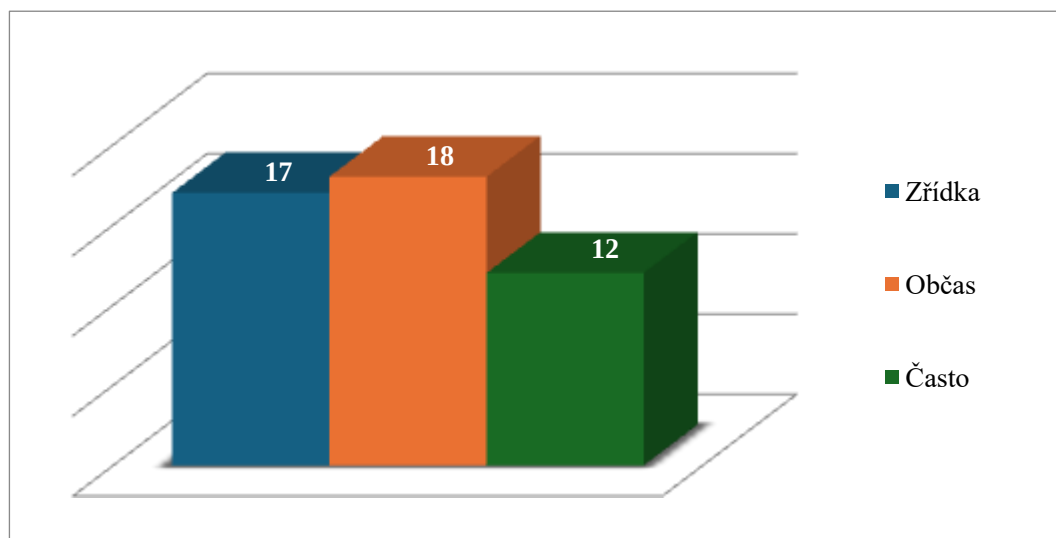
Otázka č. 2

Jak často se ve Vaší praxi setkáváte s trestem domácího vězení jako alternativou k trestu odnětí svobody?

Touto otázkou bylo zjišťováno, jak často se pracovníci PMS ve své praxi setkávají s trestem domácího vězení jako alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Z odpovědí respondentů vyplývá, že tento trest sice nepředstavuje hlavní formu sankce, zároveň avšak nejde o zcela výjimečný jev. Nejvíce pracovníků uvedlo, že se s tímto druhem trestu setkávají pouze občas, přičemž podobný počet uvedl, že se s ním setkávají spíše zřídka. Pouze menší část respondentů uvedla, že se s trestem

domáciho vězení ve své praxi setkává často. Tyto výsledky naznačují, že i přes dlouholetou existenci tohoto trestu není jeho aplikace v českém trestním systému dosud plně rozvinutá. Důvody mohou spočívat například v nastavení legislativního rámce, omezených možnostech kontroly odsouzených nebo v preferencích soudců při rozhodování o sankcích. Relativně nízká četnost využívání domáciho vězení tak signalizuje potenciál pro jeho širší uplatnění a zefektivnění implementace v praxi.

Graf 2: Četnost setkávání se s trestem domáciho vězení

Zdroj: vlastní zdroje

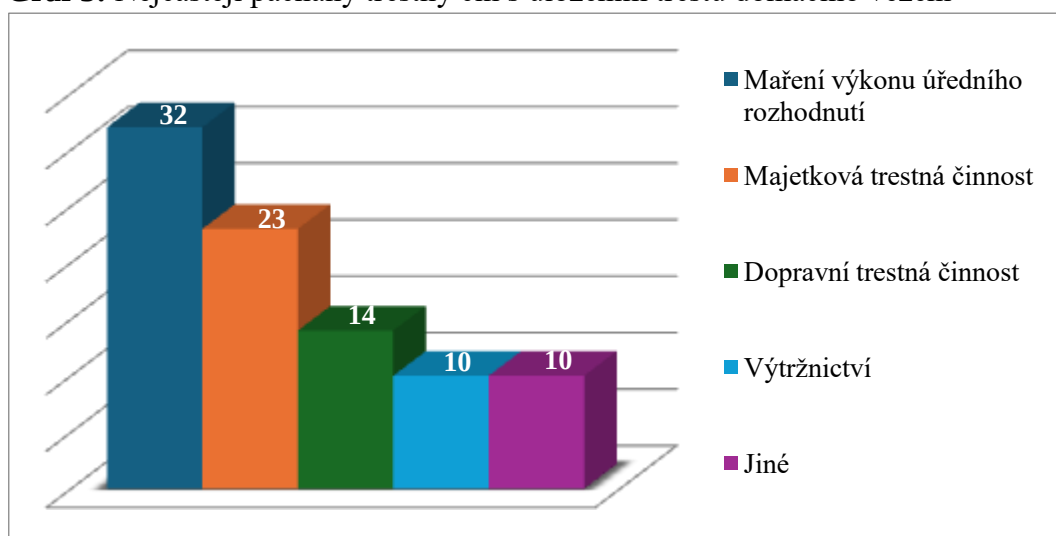
Otázka č. 3

Jaké trestné činy podle Vás bývají nejčastěji spojovány s uložením trestu domáciho vězení?

Smyslem této otázky bylo zjistit, u jakých trestných činů je v praxi nejčastěji ukládán trest domáciho vězení, přičemž respondenti mohli zvolit i více odpovědí, pokud se ve své praxi setkávají s různými variantami. Výsledky šetření potvrzují, že trest domáciho vězení je nejčastěji ukládán v případech maření výkonu úředního rozhodnutí – tento trest je tedy často využíván pro pachatele, kteří například porušují předchozí soudní rozhodnutí, aniž by jejich jednání vyžadovalo přímé uvěznění. Další významnou skupinu představují majetkové trestné činy, což ukazuje, že domácí vězení může být považováno za vhodnou alternativu k trestu odnětí svobody u pachatelů méně závažných krádeží či podvodů. V menší míře je tento trest ukládán za dopravní trestnou činnost a výtržnictví, což naznačuje, že se využívá i v případech ohrožení veřejného pořádku, ovšem ne v takové míře jako u předchozích kategorií. Relativně vysoký podíl odpovědí v kategorii „jiné“ naznačuje, že domácí vězení může být aplikováno

i v dalších specifických případech, jako je neplacení výživného, ohrožování pod vlivem návykových látek nebo porušování domovní svobody.

Graf 3: Nejčastěji páchaný trestný čin s uložením trestu domácího vězení

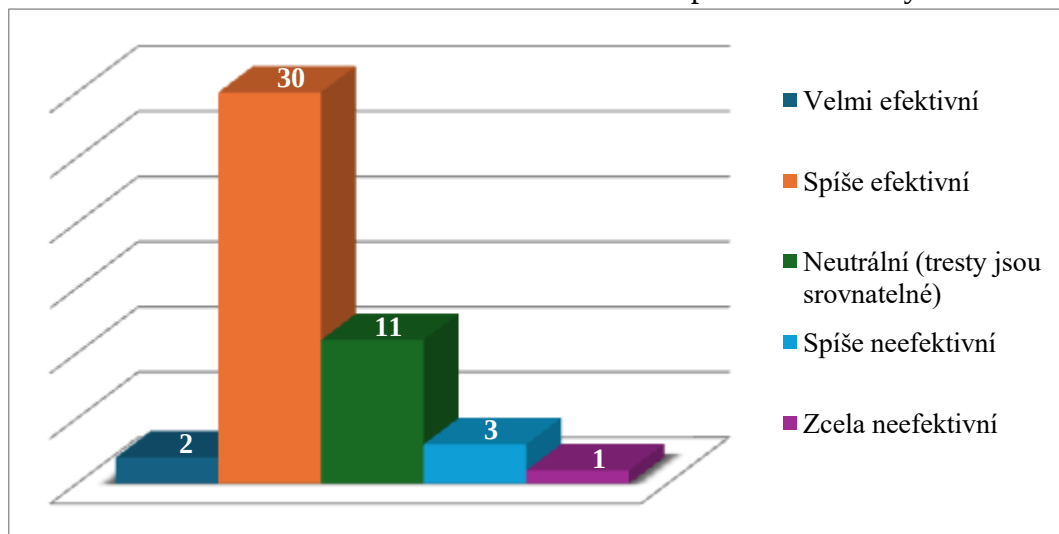
Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 4

Jak hodnotíte efektivitu trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy ve srovnání s nepodmíněným odnětím svobody?

Smyslem této otázky bylo zjistit, jak pracovníci PMS vnímají efektivitu trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy ve srovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody. Prevence opakovaného páchaní trestné činnosti je důležitým ukazatelem při hodnocení účinnosti alternativních trestů. Většina respondentů označila domácí vězení za spíše efektivní, což naznačuje, že jeho uložení může mít pozitivní dopad na prevenci recidivy. Poměrně velký podíl odpovědí v neutrální kategorii však ukazuje, že účinnost tohoto trestu je často vnímána individuálně, v závislosti na osobnosti pachatele a okolnostech případu. Spíše výjimečně respondenti uvedli, že tento trest považují za velmi efektivní – v ojedinělých případech tedy může domácí vězení výrazně přispět k nápravě pachatelů a snížení rizika jejich opětovného selhání. Pouze malý počet respondentů považuje tento trest za spíše nebo zcela neefektivní, což může naznačovat, že u některých odsouzených domácí vězení nedosahuje zamýšleného účinku a nepřispívá k účinné prevenci recidivy.

Graf 4: Efektivita trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy

Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 5

Můžete prosím uvést důvod své odpovědi u předchozí otázky?

Tato navazující otázka se zaměřila na důvody, které vedly pracovníky PMS k jejich hodnocení efektivity trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy ve srovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody. Z odpovědí vyplynulo, že za hlavní přínos tohoto trestu je považována možnost zachování běžného životního režimu – setrvání v domácím prostředí, udržení pracovního poměru a kontaktu s rodinou. Podle respondentů tyto faktory podporují resocializační potenciál a mohou napomoci předcházet opětovnému páchání trestné činnosti. Opakovaně byl zmiňován také přínos elektronického monitoringu, který posiluje kontrolu nad odsouzeným a v kombinaci s vhodně nastavenými podmínkami přispívá k větší disciplinovanosti a odpovědnosti pachatele, čímž může snižovat riziko recidivy. Zároveň však někteří pracovníci upozorňovali na limity tohoto trestu – ne u všech pachatelů totiž může mít dostatečný výchovný účinek, a v určitých případech může vést i k opětovnému páchání trestné činnosti, jelikož odsouzenému chybí přímá zkušenost s přísnější formou trestu. Objevily se i názory, že domácí vězení může v některých případech sloužit pouze jako dočasné oddálení nástupu do výkonu nepodmíněného trestu.

Z odpovědí tedy vyplývá, že efektivita domácího vězení musí být posuzována individuálně – zatímco u některých pachatelů může významně přispět k jejich nápravě a prevenci recidivy, u jiných se tento trest jako vhodný osvědčit nemusí.

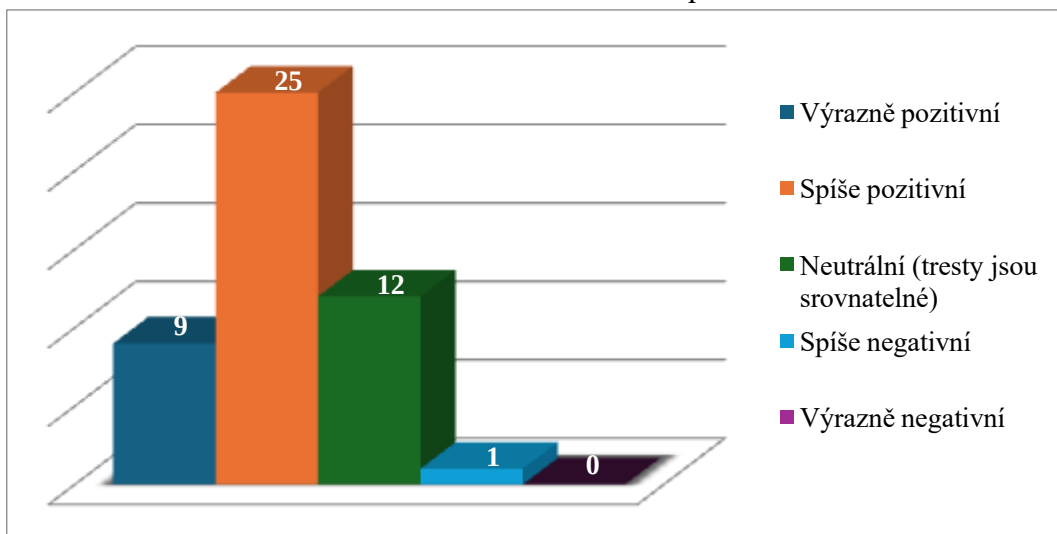
Otázka č. 6

Jaký je podle Vás vliv trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů ve srovnání s výkonem trestu odnětí svobody?

Tato otázka byla pokládána za účelem zjištění, jak pracovníci PMS hodnotí vliv trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů ve srovnání s výkonem trestu odnětí svobody. Odpovědi na ni mohou dle mého názoru napomoci lepšímu porozumění účinnosti domácího vězení jako alternativního trestu a ukázat, do jaké míry je vnímáno jako vhodnější varianta oproti tradičnímu vězeňskému prostředí. Většina respondentů hodnotí vliv trestu domácího vězení na resocializaci spíše pozitivně, což naznačuje, že tento trest může mít pro pachatele příznivý dopad. Někteří jej dokonce označili za výrazně přínosný, což poukazuje na skutečnost, že v určitých případech může domácí vězení představovat účinný prostředek k úspěšné resocializaci. Nezanedbatelná část respondentů však zaujala neutrální postoj, což může svědčit o tom, že efektivita tohoto trestu závisí na individuálních faktorech. Pouze jediný respondent hodnotil vliv domácího vězení na resocializaci spíše negativně, což tedy ukazuje, že i přes celkově příznivé hodnocení nemusí být tento trest vždy efektivní. Žádný respondent poté nezvolil odpověď „výrazně negativní“.

Celkové výsledky potvrzují, že trest domácího vězení je pracovníky PMS vnímán jako vhodnější forma sankce z hlediska resocializace pachatelů. Tento závěr podporuje myšlenku jeho širšího využití, zejména u pachatelů méně závažných trestných činů, u nichž není nezbytná izolace od společnosti.

Graf 5: Vliv trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů

Zdroje: vlastní zdroje

Otázka č. 7

Můžete prosím svou odpověď u předchozí otázky zdůvodnit?

Tato otázka navazovala na předchozí a měla za cíl blíže identifikovat konkrétní důvody, které vedly respondenty k jejich hodnocení vlivu trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů. Z odpovědí pracovníků PMS vyplývá, že mezi nejčastěji uváděné důvody pozitivního hodnocení patří opět především možnost zachovat si sociální vazby, včetně zaměstnání. Někteří respondenti rovněž poukazovali na to, že domácí vězení sice omezuje svobodu, ale méně zásadním způsobem než výkon trestu odnětí svobody, což může u některých pachatelů vést k vyšší motivaci ke změně chování. Na druhé straně se ale objevovaly i názory upozorňující na určitá omezení tohoto trestu. Podle některých respondentů nemusí mít domácí vězení dostatečný výchovný účinek – zejména u pachatelů s rozsáhlejší kriminální minulostí, kteří jej mohou vnímat pouze jako mírnější alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Upozorňováno bylo rovněž na riziko pokračování v trestné činnosti, a to v případech, kdy odsouzený zůstává v kontaktu s rizikovým prostředím nebo není zajištěna dostatečná kontrola jeho chování. Někteří pracovníci také zdůraznili, že účinnost trestu domácího vězení jako nástroje resocializace je podmíněna intenzivní spoluprací s podpůrnými službami a nutností individuálního přístupu ke každému pachateli.

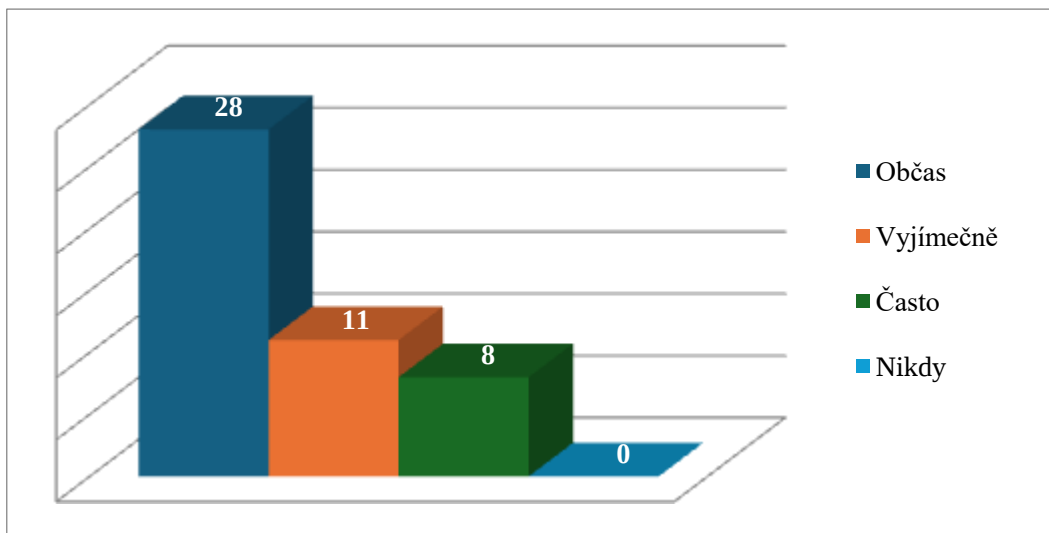
Otázka č. 8

Setkáváte se s případy, kdy pachatel porušil podmínky domácího vězení?

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda dochází k porušování podmínek trestu domácího vězení, protože právě tento faktor může ovlivnit jeho účinnost jako alternativy k trestu odnětí svobody. Většina respondentů uvedla, že se s porušováním podmínek setkává občas – nejde tedy o zcela výjimečný jev, ale zároveň ani o extrémně častý problém. Poměrně vysoký počet odpovědí v kategorii „výjimečně“ naznačuje, že u části odsouzených může domácí vězení probíhat bez zásadního narušování pravidel. Někteří respondenti však uvedli, že se s porušováním setkávají často, což může poukazovat na existenci určité skupiny pachatelů, kteří mají tendenci podmínky vědomě porušovat. Žádný respondent neodpověděl, že by se s porušením nesetkal vůbec, což potvrzuje, že určité procento pachatelů se pravidlům vyhýbá.

Celkové výsledky ukazují, že porušování podmínek domácího vězení sice není zcela výjimečné, ale většina pracovníků PMS jej vnímá spíše jako občasný jev než jako zásadní problém. Účinnost tohoto trestu proto do značné míry závisí na kvalitně nastavených kontrolních mechanismech a důsledném vymáhání stanovených pravidel.

Graf 6: Porušování podmínek domácího vězení

Zdroj: vlastní zdroje

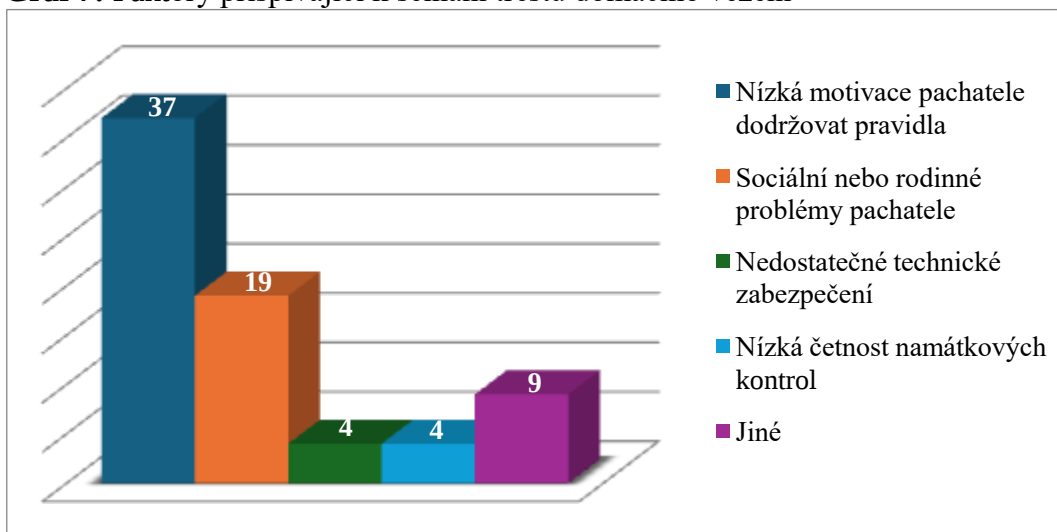
Otázka č. 9

Jaké hlavní faktory podle Vás přispívají k selhání trestu domácího vězení?

Smyslem této otázky bylo zjistit, jaké faktory podle pracovníků PMS nejčastěji vedou k selhání trestu domácího vězení. Respondenti mohli zvolit více odpovědí, pokud se domnívali, že na selhání se podílí kombinace různých příčin. Nejčastěji byl jako důvod selhání označován nízký stupeň motivace pachatelů k dodržování pravidel – což může znamenat, že pro některé odsouzené není domácí vězení dostatečně odstrašující, nebo naopak vnímají jeho omezení jako neúnosná. Tento postoj může souviset s jejich předchozí trestnou činností, osobnostními rysy či celkovým nezájmem o změnu chování. Dalším významným faktorem byly sociální nebo rodinné problémy pachatelů, jako je nestabilní zázemí, konflikty v domácnosti nebo absence podpory blízkých. Tyto okolnosti mohou vést k porušování stanovených podmínek, například snahou uniknout z nevyhovujícího prostředí. Odpovědi v kategorii „jiné“ pak poukázaly na další možné příčiny selhání, například psychické obtíže, kontakt s rizikovým prostředím či nedostatečnou spolupráci s probační službou. Poměrně malý počet respondentů označil za problém technické nedostatky nebo nízkou četnost kontrol, což naznačuje,

že samotný systém dohledu prostřednictvím elektronického monitoringu je vnímán jako funkční – pokud je doplněn o motivaci pachatele a podporu ze sociálního prostředí.

Graf 7: Faktory přispívající k selhání trestu domácího vězení

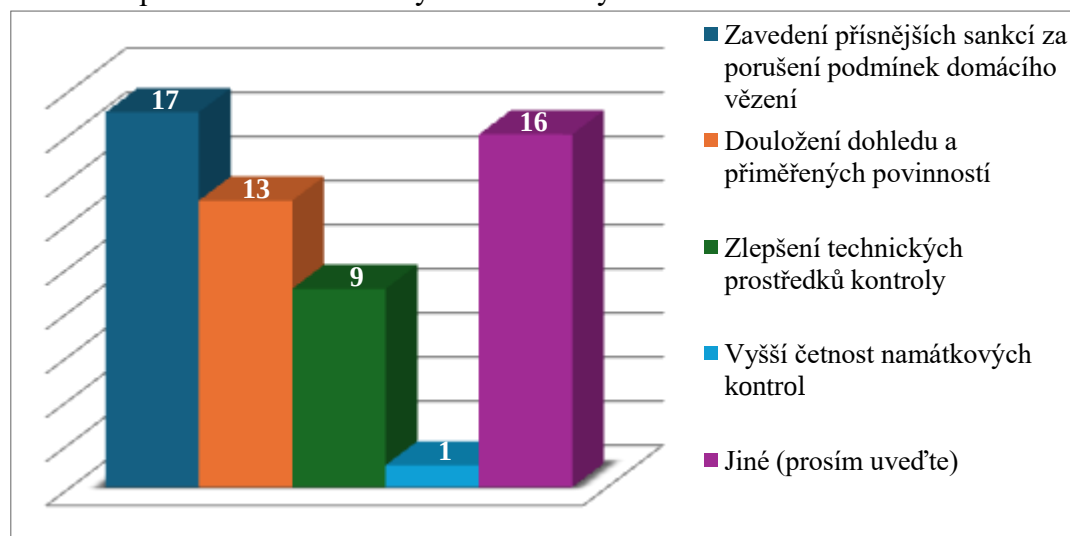
Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 10

Jaké opatření by mohlo podle Vás zvýšit efektivitu trestu domácího vězení?

Tato otázka měla za cíl identifikovat opatření, která by podle pracovníků PMS mohla přispět ke zvýšení efektivity trestu domácího vězení. Respondenti mohli označit i více odpovědí. Nejčastěji bylo jako nejúčinnější opatření označeno zavedení přísnějších sankcí za porušení stanovených podmínek. Z odpovědí vyplývá, že pachatelé nemusí současné důsledky vnímat jako dostatečně odrazující, což může vést k častějšímu porušování pravidel. Velmi často byla zvolena také možnost „jiné“, v rámci které mohli respondenti uvést vlastní návrhy, jež nebyly součástí předdefinovaných odpovědí. Mezi nimi se objevovala například intenzivnější individuální práce s odsouzenými, rozšíření nabídky resocializačních programů nebo větší zapojení odborníků při rozhodování o uložení tohoto trestu. Další často volenou odpovědí bylo douložení dohledu a plnění přiměřených povinností, což naznačuje, že samotná kontrola výkonu trestu nemusí být v praxi vždy dostatečně efektivní a je třeba ji doplnit o další opatření. Zlepšení technických prostředků kontroly označil menší počet respondentů, což napovídá, že současné monitorovací technologie jsou vnímány jako relativně funkční. Nejméně respondentů zvolilo odpověď - vyšší četnost namátkových kontrol, z čehož vyplývá, že tato forma dohledu není vnímána jako zásadní pro zvýšení efektivity trestu domácího vězení.

Graf 8: Opatření vedoucí ke zvýšení efektivity trestu domácího vězení

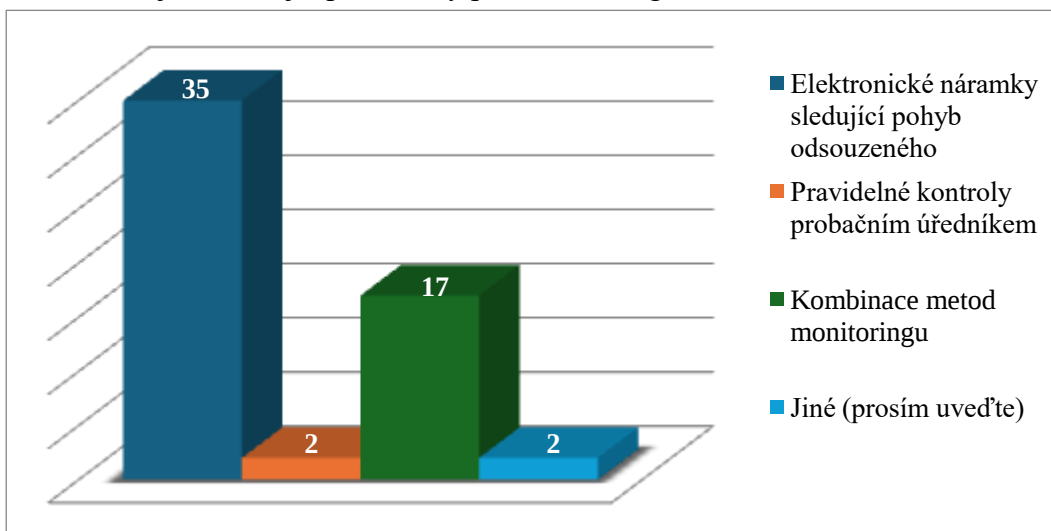
Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 11

Jaké prostředky pro monitoring odsouzených považujete za nejefektivnější?

Touto otázkou bylo zjišťováno, jaké monitorovací prostředky považují pracovníci PMS za nejúčinnější pro dohled nad odsouzenými v rámci kontroly trestu domácího vězení. Efektivní monitoring je totiž nezbytný pro zajištění dodržování podmínek trestu a prevenci jejich porušování. Respondenti mohli zvolit i více možností současně. Výsledky jednoznačně ukazují, že za nejefektivnější prostředek monitoringu jsou podle většiny považovány elektronické náramky sledující pohyb odsouzeného. Tyto technologie umožňují nepřetržitou kontrolu a poskytují okamžité informace o případném porušení stanovených podmínek. Další často zvolenou odpovědí byla kombinace více metod monitoringu, což naznačuje, že část pracovníků PMS považuje za vhodné propojit technologické a tradiční kontrolní mechanismy – například kombinaci elektronického dohledu s pravidelnými osobními kontrolami ze strany probačních úředníků. Tento přístup může zajistit komplexnější dohled, zejména u osob s vyšším rizikem porušování podmínek. Nejméně respondentů označilo jako nejúčinnější samotné pravidelné kontroly probačním úředníkem – osobní dohled je tak vnímán spíše jako doplňkový nástroj než jako hlavní metoda monitoringu, podobně jako možnost „jiné“, kterou zvolili pouze dva respondenti. Většina odborníků tedy považuje běžně využívané formy dohledu za dostačující, což může souviset nejen s omezenými kapacitami probačních úředníků, ale také s tím, že elektronické náramky představují efektivní a méně personálně náročný způsob kontroly.

Graf 9: Nejefektivnější prostředky pro monitoring

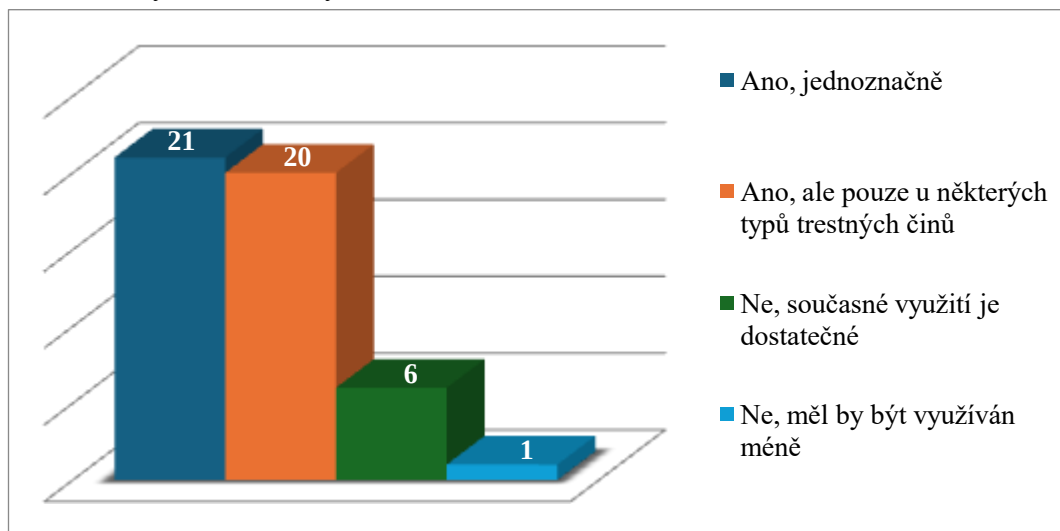
Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 12

Myslíte si, že by měl být trest domácího vězení využíván častěji?

Tato otázka byla do výzkumu zařazena s cílem zjistit, zda pracovníci PMS, kteří jsou odborníky na danou problematiku, považují současné využívání trestu domácího vězení za optimální, nebo zda se domnívají, že by měl být tento trest ukládán častěji jako alternativa k nepodmíněnému odnětí svobody. Výsledky ukazují, že většina respondentů je pro jeho častější aplikaci – největší část z nich jednoznačně, zatímco další skupina by jeho širší využívání omezila pouze na určité typy trestných činů. To naznačuje, že pracovníci PMS vnímají domácí vězení jako funkční a přínosný nástroj, který však nemusí být vhodný pro všechny pachatele. Menší část respondentů se domnívá, že současné využití tohoto trestu je dostačující, a pouze jeden respondent uvedl, že by měl být ukládán méně často, což potvrzuje vnímání domácího vězení jako přínosné alternativy.

Graf 10: Vyšší četnost využívání trestu domácího vězení

Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 13

Uveďte prosím důvod Vaší odpovědi u předchozí otázky.

Tato otázka byla položena s cílem získat hlubší vhled do důvodů, které vedly respondenty k jejich postoji ohledně častějšího využívání trestu domácího vězení, jak zaznělo v předchozí otázce. Odpovědi mohly naznačit, proč pracovníci PMS častější ukládání tohoto trestu podporují, případně jaké důvody je vedou k opatrnějšímu přístupu. Výsledky ukazují široké spektrum názorů – od argumentů ve prospěch častějšího využívání až po výhrady, které hovoří proti němu.

Nejčastější důvody pro vyšší četnost využívání trestu domácího vězení:

- **Finanční úspora pro stát** – výkon sankce mimo vězeňské zařízení je spojen s nižšími náklady a zároveň odsouzenému umožňuje zůstat ekonomicky aktivní, může tak přispívat např. na výživné nebo náhradu škody.
- **Odlehčení přeplněným věznicím** – mohlo by dojít ke snížení počtu osob ve věznicích a ulevení přetíženému systému.
- **Prevence negativního vlivu vězeňského prostředí** – pachatel by se vyhnul kontaktu s recidivisty a rizikovými vzory, což by mohlo snížit pravděpodobnost další kriminality.
- **Zachování lidské důstojnosti** – výkon sankce mimo věznici by byl méně stigmatizující, nevedl by k úplné izolaci od společnosti a umožnil by zachovat běžný způsob života.

- **Individuální přístup k pachateli** – výkon sankce by mohl být více přizpůsoben konkrétní životní situaci pachatele, což by mohlo zvýšit šanci na nápravu a zodpovědné chování, a to na rozdíl od vězeňského prostředí.
- **Možnost lepší resocializace** – zachování každodenního režimu, zaměstnání a rodinných vztahů by mohlo podporovat zodpovědnost a motivaci ke změně chování.
- **Snížení recidivy** – život v přirozeném prostředí a zachování sociálních vazeb by přispívaly k úspěšné reintegraci a snižovaly riziko opakovaného páchání trestné činnosti.

Nejčastější důvody proti vyšší četnosti využívání trestu domácího vězení:

- **Nevhodnost pro všechny pachatele** – u některých pachatelů by tento trest neplnil dostatečně svůj účel a nebylo by ho proto možné více využívat.
- **Nízká odstrašující funkce** – tento trest mohl by být vnímán jako příliš mírná sankce, která by u některých pachatelů neplnila dostatečně výchovný ani preventivní účinek, a výkon trestu by tak nebyl účinný.
- **Riziko podcenění závažnosti trestné činnosti** – častější ukládání by mohlo vést k nahrazování přísnějších trestů i v případech, kdy je izolace pachatele žádoucí z hlediska ochrany společnosti.
- **Zátěž pro Probační a mediační službu** – vyšší počet klientů by mohl přetížít kapacity PMS, což by negativně ovlivnilo kvalitu dohledu a možnosti individuální práce s odsouzenými.

Z odpovědí pracovníků PMS vyplývá, že častější využívání domácího vězení je vnímáno převážně pozitivně, zejména s ohledem na jeho potenciální přínosy oproti výkonu trestu odnětí svobody. Zároveň však respondenti upozorňují na určitá rizika a limity, které by bylo třeba zohlednit při rozhodování o jeho uložení.

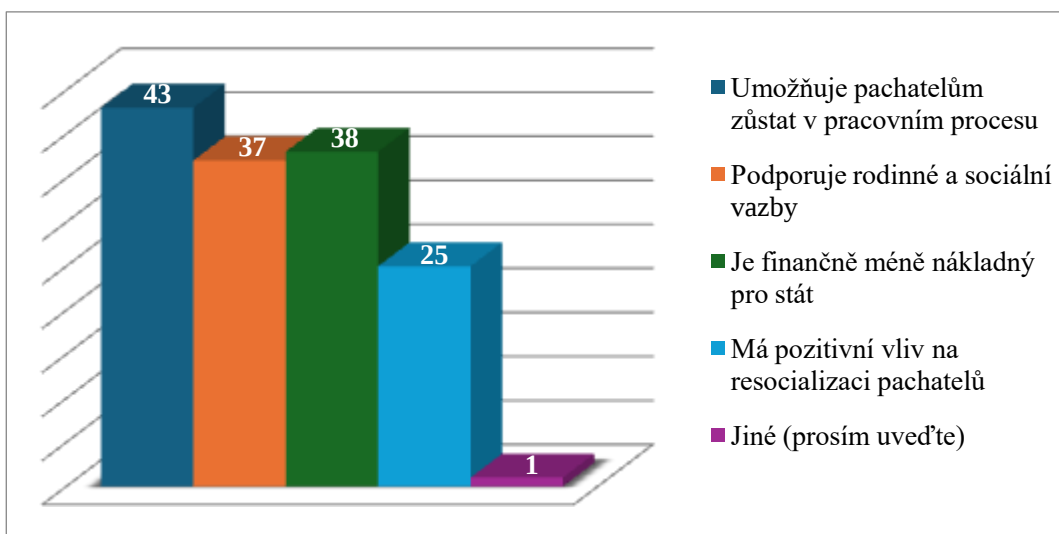
Otázka č. 14

Jaké jsou podle Vás hlavní výhody trestu domácího vězení oproti nepodmíněnému odnětí svobody?

Tato otázka tematicky navazuje na předchozí, jelikož se konkrétně zaměřuje na výhody trestu domácího vězení, které již v předchozích odpovědích sloužily jako hlavní argumenty pro jeho častější využívání. Jejím cílem bylo konkrétněji identifikovat hlavní výhody tohoto trestu ve srovnání s nepodmíněným odnětím svobody. Výsledky

ukazují, že pracovníci PMS vnímají jako nejvýznamnější přínos možnost, kdy odsouzený zůstane v pracovním procesu, čímž předchází finančním problémům, zadlužení a sociálnímu vyloučení, přičemž pracovní aktivita zároveň zvyšuje šanci na úspěšnou resocializaci a snižuje riziko recidivy. Další často zmiňovanou výhodou je nižší ekonomická náročnost výkonu tohoto trestu pro stát ve srovnání s náklady na vězeňský systém. Trest zároveň umožňuje zachování rodinných a sociálních vazeb, které mohou výrazně ovlivnit motivaci pachatele ke změně a úspěšné reintegraci. Důležitým aspektem je i pozitivní dopad na samotný proces resocializace, jelikož odsouzený není vytržen z běžného života a může nadále plnit své společenské role. Kategorie „jiné“ byla zvolena pouze okrajově, což svědčí o tom, že hlavní přínosy trestu byly pokryty již předdefinovanými možnostmi. Celkově výsledky této otázky potvrzují, že domácí vězení je odborníky vnímáno jako efektivní alternativa s výraznými sociálními i ekonomickými přínosy, což koresponduje se zjištěními předchozí otázky týkající se podpory jeho častějšího využívání.

Graf 11: Výhody trestu domácího vězení

Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 15

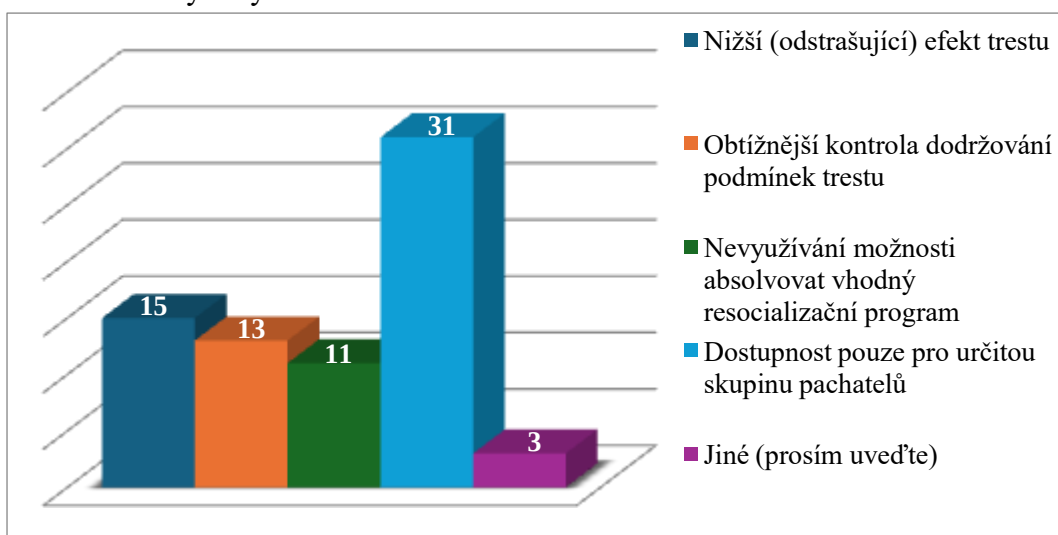
Jaké jsou podle Vás hlavní nevýhody trestu domácího vězení oproti nepodmíněnému odnětí svobody?

Tato otázka navazovala na předchozí, v níž respondenti vyjadřovali svůj názor na častější využívání trestu domácího vězení. Zatímco předchozí otázka se zaměřovala na přínosy tohoto trestu, zde byli pracovníci PMS vyzváni k identifikaci jeho hlavních nevýhod. Stejně jako u předchozích otázek mohli respondenti zvolit více odpovědí.

Výsledky ukazují, že nejčastěji uváděnou nevýhodou je omezená dostupnost domácího vězení pouze pro určitou skupinu pachatelů – zejména ty, kteří mají stabilní bydlení a sociální zázemí. Tento trest tak nelze aplikovat plošně. Významným problémem je i nižší odstrašující efekt, kdy domácí vězení může být některými pachateli vnímáno jako příliš mírná sankce, což může snižovat jeho výchovný a preventivní účinek. Často byla zmiňována také obtížnější kontrola dodržování podmínek trestu, a to i přes zavedení elektronického monitoringu, který není vždy dostatečně důsledný – zvláště pokud dochází k pokusům o obcházení pravidel. Další nevýhodou je podle části respondentů nedostatečné využívání trestu ve vhodných případech, což může znamenat nevyužitý potenciál tohoto alternativního řešení. Objevily se také názory poukazující na absenci strukturovaných resocializačních programů, které jsou běžnou součástí vězeňského prostředí a v domácím prostředí chybí. V kategorii „Jiné“ se pak objevily individuální připomínky – například praktické problémy s výkonem trestu či negativní dopad na rodinné prostředí pachatele.

Celkově tedy tato otázka doplňuje předchozí zjištění tím, že poukazuje na limity a překážky, které mohou bránit širšímu uplatnění trestu domácího vězení, především v souvislosti s jeho omezenou použitelností, slabší odstrašující funkcí a nároky na kontrolu.

Graf 12: Nevýhody trestu domácího vězení

Zdroj: vlastní zdroje

Otázka č. 16

Jaká doporučení byste mohl/a uvést pro zlepšení současného systému trestu domácího vězení?

Cílem této otázky bylo získat návrhy na zlepšení současného systému trestu domácího vězení. Zatímco předchozí otázky se soustředily na jeho výhody a nevýhody, zde měli respondenti možnost přímo navrhnout konkrétní opatření, která by mohla přispět ke zvýšení jeho efektivity a rozšíření jeho využití v praxi. Odpovědi ukázaly širokou škálu návrhů, jež reflektují různorodé zkušenosti pracovníků PMS a jejich snahu o zkvalitnění výkonu tohoto trestu.

Mezi nejčastěji zmiňované oblasti zlepšení patří:

- **Lepší monitoring a kontrola odsouzených** – respondenti navrhují zefektivnění elektronického dohledu, zajištění stabilního a spolehlivého monitorovacího systému a možnost průběžné kontroly během výkonu trestu. Zmiňována byla také potřeba rychlejší reakce soudů při porušení stanovených podmínek.
- **Zvýšení informovanosti soudců a státních zástupců** – podle respondentů nejsou soudy a státní zástupci vždy dostatečně obeznámeni s možnostmi a fungováním domácího vězení, což vede k jeho nedostatečnému využívání. Navrhována je osvěta ze strany Ministerstva spravedlnosti a důraz na důkladné předjednání trestu.
- **Zlepšení spolupráce mezi institucemi** – potřeba efektivnější komunikace a koordinace mezi soudy, probační službou a dalšími institucemi, která by přispěla k hladšímu a smysluplnějšímu výkonu domácího vězení.
- **Přísnější pravidla a jasně stanovené podmínky výkonu trestu** – zazněly návrhy na zavedení jednotných podmínek, např. zákaz užívání alkoholu a návykových látek, a přesnější kritéria pro výběr vhodných odsouzených.
- **Zlepšení technického zázemí a administrativní podpory** – respondenti navrhují propojení elektronických systémů a automatizaci některých procesů, např. systémové upozornění úředníků na porušení podmínek.

Objevily se však i odpovědi, které naznačují, že není třeba žádných zásadních změn, jelikož současný systém v tuto chvíli funguje dobře. Ačkoliv tedy existuje prostor pro zlepšení, současná praxe není vnímána jako nefunkční.

5.2 Zhodnocení výzkumu

Výsledky empirického šetření mezi pracovníky PMS ukazují, že trest domácího vězení je v jejich praxi vnímán jako smysluplná a účinná alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, zejména u pachatelů méně závažné trestné činnosti. Respondenti ocenili zejména přínos tohoto trestu z hlediska prevence recidivy a podpory resocializace, přičemž vyzdvihovali význam zachování pracovních a rodinných vazeb, nižší ekonomickou náročnost a možnost využití elektronického monitoringu. Pozitivně byl hodnocen i potenciál domácího vězení v podpoře integrace pachatelů zpět do společnosti. Zároveň však pracovníci PMS upozornili na potřebu doplnit technologické formy kontroly o osobní přístup, individuální práci s odsouzenými a důsledné vymáhání stanovených pravidel. Jako limity byly vnímány slabší odstrašující účinek trestu a obtížnější kontrola jeho plnění v některých případech. Z výzkumu také vyplynulo, že efektivita domácího vězení závisí na celé řadě faktorů, včetně motivace pachatele, jeho životní stability, ochoty ke spolupráci i na správném nastavení kontrolních mechanismů a vzájemné součinnosti mezi soudy, PMS a dalšími institucemi.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala trestem domácího vězení jako alternativní formou trestu odnětí svobody a hodnotila jeho účinnost se zaměřením na prevenci recidivy a podporu resocializace pachatelů ve srovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody.

Teoretická část práce se zaměřila na objasnění podstaty trestu domácího vězení, jeho historického vývoje, současné právní úpravy v České republice, podmínek pro jeho uložení, způsobu výkonu a kontrolních mechanismů. Důraz byl kladen rovněž na roli Probační a mediační služby ČR a jejích pracovníků. Pozornost byla věnována také technickým prostředkům využívaným pro monitoring odsouzených a jejich vlivu na účinnost výkonu tohoto trestu.

Empirická část práce se soustředila na praktické aspekty a účinky trestu domácího vězení. Výzkum realizovaný formou dotazníkového šetření mezi pracovníky PMS přinesl cenné poznatky o jeho fungování. Výsledky ukázaly, že trest domácího vězení může mít pozitivní dopad na odsouzené, především díky možnosti setrvat v přirozeném sociálním prostředí a zachovat si pracovní návyky, což přispívá ke snížení rizika recidivy. Současně však byly identifikovány i určité slabiny, jejichž odstranění by mohlo přispět k lepšímu využití tohoto trestu v praxi.

Na základě provedené analýzy bylo možné dospět k závěru, že trest domácího vězení má značný potenciál jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Oproti tradičnímu výkonu trestu přináší nižší náklady pro stát a příznivější dopady na život odsouzených i jejich rodin. Výzkum potvrdil, že tato forma trestu může být účinná zejména u pachatelů méně závažné trestné činnosti, přičemž úspěšnost jejího uplatnění závisí na individuálním přístupu, dostupnosti resocializačních programů a kvalitní kontrole. Mezi doporučená opatření ke zvýšení její účinnosti patří zejména zefektivnění dohledu, posílení informovanosti o výhodách domácího vězení mezi justičními orgány a celkové zlepšení administrativní a technické podpory.

Trest domácího vězení představuje významný prvek moderní trestní politiky, jehož širší využití by mohlo přispět ke zlepšení fungování trestního systému. K naplnění jeho potenciálu je však nezbytné zajistit odpovídající legislativní, technické a institucionální podmínky, které umožní jeho účinné uplatnění v praxi.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš a POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-413-1. 4 s.
2. BRABCOVÁ, Nataša; ČERMÁK, Milan; DALECKÝ, Jan a KRUPKA, Vladimír. *TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ. OBECNÁ ČÁST*. Praha: ARMEX PUBLISHING, 2020. ISBN 978-80-87451-74-8. 26 s.
3. BRUCKNEROVÁ, Eva. *TRESTNÍ PRÁVO HMOTNÉ A PROCESNÍ. OBECNÁ ČÁST*. 5. dopl. a přepr. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. ISBN 978-80-280-0067-7. 108 s.
4. FIALA, Zdeněk; FRUMANOVÁ, Kateřina; HORZINKOVÁ, Eva a ŠKUREK, Martin. *Správní právo trestní*. 2. dopl. vyd. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-531-9. 27-28 s.
5. HÁLA, Jaroslav. *Lexikon moderního vězeňství*. České Budějovice: Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2024. ISBN 978-80-7694-065-9. 19 s.
6. HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. Beckovy odborné slovníky. V Praze: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1. 928 s.
7. HOLÁ, Lenka. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4109-3. 272 s.
8. JANUŠ, Jan. *Tresty budoucnosti*. Praha: INFO.CZ, 2020. ISBN 978-80-907780-0-9. 12 s.
9. KALVODOVÁ, Věra. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-163-7. 72 s.
10. KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. 468, 471 s.

11. MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-740-567-1. 11-20, 63 s.
12. SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František a ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck. 80-7179-350-7, 2000. ISBN 80-7179-350-7. 275 s.
13. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Nařízení výkonu trestu domácího vězení*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. 3832 s.
14. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3 vyd. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1. 723 s.
15. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-68-4. 23–26, 308 s.
16. ŠTERN, Pavel; OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a DOUBRAVOVÁ, Dagmar. *Probace a mediace, možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2. 156-157, 204, 206 s.
17. ZEHR, Howard a GOHAR, Ali. *Little Book of Restorative Justice*. Skyhorse Publishing, 2015. ISBN 1561488232. 33 s.
18. ŽATECKÁ, Eva. *Postavení a úkoly probační a mediační služby*. Ostrava: KEY Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-55-7. 21-30 s.

Elektronické zdroje

1. ADVOKÁTNÍ DENÍK. *RESCALED: Trendem v oblasti vězeňství je podpora rozvoje komunitních věznic*. Online. 2024. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2024/09/04/rescaled-trendem-v-oblasti-vezenstvi-je-podpora-rozvoje-komunitnich-veznic/>. [cit. 2025-03-25].
2. *Elektronický monitorovací systém (EMS)*. Online. Dostupné z: https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2019/03/brozura_procteniA5.pdf. [cit. 2025-02-01].
3. GREGOROVÁ, Denisa. *Elektronický monitorovací systém v České republice*. Online. NEST LEGAL ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ. 2024. Dostupné

- z: <https://www.nest.legal/article/detail/180-elektronicky-monitorovaci-system-v-ceske-republice>. [cit. 2025-01-26].
4. JUSTICE.CZ. NARAMKY. *Trest domácího vězení a elektronický monitoring*. Online. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>. [cit. 2025-02-10].
 5. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Alternativní tresty. Obecné informace*. Online. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/web/msp/alternativni-tresty/-/clanek/obecne-informace>. [cit. 2025-01-01].
 6. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Zahraniční zkušenosti s elektronickým monitoringem*. Online. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/en/web/msp/zahranicni-zkusenosti-s-elektronickym-monitoringem>. [cit. 2025-02-16].
 7. MITLÖHNER, Miroslav. *Trestní právo*. Online. In: . Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2014. ISBN 978-80-7435-462-5. Dostupné z: https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/mitlohner_-_trestni_pravo.pdf. [cit. 2025-03-27]. 13 s.
 8. *O restorativní justici*. Online. IRJ: Prosazujeme rozvoj restorativní justice v ČR. Dostupné z: <https://restorativni-justice.cz/o-restorativni-justici/>. [cit. 2025-01-04].
 9. VICHEREK, Roman. *Účel trestu*. Online. Epravo.cz. 2013. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>. [cit. 2024-12-29].

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. § 5 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250#p5-1>
2. ČESKO. § 9 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 19. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218#p9-1>

3. ČESKO. § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 18. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p13-1>
4. ČESKO. § 14 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 4. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p14-2>
5. ČESKO. § 14 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 4. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p14-3>
6. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
7. ČESKO. § 52 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f), g), h), i), j), k), l) a m) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 31. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p52-1>
8. ČESKO. § 54 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 31. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p54-1>
9. ČESKO. § 97 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník – znění od 1. 4. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 29. 12. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p97-1>
10. Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-12-29]. Dostupné z <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/30138/1/2?timeslice=u>, ISSN 2336-517X.
11. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) - znění od 1. 1. 2025. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>

12. ČESKO. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě) - znění od 1. 7. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 27. 3. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-257#p2-1>
13. ČESKO Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení – znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456?citace=1>
14. ČESKO. § 1 písm. a), b) a c) vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení – znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 22. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-456#p1-1-a>
15. ČESKO Vyhláška č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady, ve znění vyhlášky č. 151/2016 Sb., znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2025 [cit. 25. 1. 2025]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-224#f7134174>

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

1. ŠPAČKOVÁ, Radka. *Trest domácího vězení jako mezistupeň mezi podmíněným a nepodmíněným trestem odnětí svobody*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2023. 27 s.
2. PROCHÁZKOVÁ, Vanda. *TREST DOMÁCIHO VĚZENÍ: JEHO VÝKON A KONTROLA*. Diplomová práce. Plzeň: Západočeská univerzita, 2015. 32–33 s.

Seznam zkratek

Apod. = a podobně

ČR = Česká republika

GPS = Global Positioning System, americký radionavigační systém určování polohy a času pomocí konstelace satelitů obíhajících Zemi, který funguje na principu měření signálů z minimálně čtyř satelitů, které umožňují přesné určení polohy

Např. = například

PMS = Probační a mediační služba

USA = United States of America, Spojené státy americké

Tzn. = to znamená

Seznam grafů

Graf 1: Doba působnosti v oblasti probační a mediační služby

Graf 2: Četnost setkávání se s trestem domácího vězení

Graf 3: Nejčastěji páchaný trestný čin s uložením trestu domácího vězení

Graf 4: Efektivita trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy

Graf 5: Vliv trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů

Graf 6: Porušování podmínek domácího vězení

Graf 7: Faktory přispívající k selhání trestu domácího vězení

Graf 8: Opatření vedoucí ke zvýšení efektivity trestu domácího vězení

Graf 9: Nejefektivnější prostředky pro monitoring

Graf 10: Vyšší četnost využívání trestu domácího vězení

Graf 11: Výhody trestu domácího vězení

Graf 12: Nevýhody trestu domácího vězení

Seznam příloh

Příloha č. 1 - výzkumný dotazník

Trest domácího vězení

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Bozděchová a v současné době jsem studentkou 3. ročníku kombinovaného studia Vysoké školy evropských a regionálních studií v Příbrami, oboru Bezpečnostně právní činnost. K úspěšnému dokončení studia na této škole je mou povinností mimo jiné vypracovat bakalářskou práci, kterou píši na téma Trest domácího vězení.

Ráda bych Vás proto požádala o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který bude sloužit pouze pro účely této práce. Cílem dotazníku je především zhodnocení efektivity trestu domácího vězení jako alternativní formy trestu odnětí svobody a zjištění zkušeností s tímto druhem trestu, jeho vlivu na recidivu a resocializaci pachatelů.

Předem Vám velice děkuji za Váš čas a ochotu podílet se na tomto výzkumu. Vaše účast je pro mě velice důležitá a cením si každé odpovědi.

1 Jak dlouho pracujete v oblasti probace a mediace?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Méně než jeden rok ☐ 1-5 let ☐ 6-10 let ☐ Více než 10 let

2 Jak často se ve Vaší praxi setkáváte s trestem domácího vězení jako alternativou k trestu odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Často ☐ Občas ☐ Zřídka

3 Jaké trestné činy podle Vás bývají nejčastěji spojovány s uložením trestu domácího vězení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Maření výkonu úředního rozhodnutí ☐ Majetková trestná činnost ☐ Výtržnictví ☐ Dopravní trestná činnost
☐ Jiné (prosím uveďte)

4 Jak hodnotíte efektivitu trestu domácího vězení z hlediska prevence recidivy ve srovnání s nepodmíněným odnětím svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Velmi efektivní ☐ Spíše efektivní ☐ Neutrální (tresty jsou srovnatelné) ☐ Spíše neefektivní ☐ Zcela neefektivní

5 Můžete prosím uvést důvod své odpovědi u předchozí otázky?

6 Jaký je podle Vás vliv trestu domácího vězení na resocializaci pachatelů ve srovnání s výkonem trestu odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Výrazně pozitivní ☐ Spíše pozitivní ☐ Neutrální (tresty jsou srovnatelné) ☐ Spíše negativní ☐ Výrazně negativní

7 Můžete prosím svou odpověď u předchozí otázky zdůvodnit?

8 Setkáváte se s případy, kdy pachatel porušil podmínky domácího vězení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ☐ Často ☐ Občas ☐ Výjimečně ☐ Nikdy

9 Jaké hlavní faktory podle Vás přispívají k selhání trestu domácího vězení

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Nízká motivace pachatele dodržovat pravidla ☐ Sociální nebo rodinné problémy pachatele ☐ Nízká četnost namátkových kontrol ☐ Nedostatečné technické zabezpečení
- ☐ Jiné (prosím uveďte)

10 Jaké opatření by mohlo podle Vás zvýšit efektivitu trestu domácího vězení?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Zavedení přísnějších sankcí za porušení podmínek domácího vězení	☐ Douložení dohledu a přiměřených povinností	☐ Zlepšení technických prostředků kontroly	☐ Vyšší četnost namátkových kontrol
☐ Jiné (prosím uveďte)	____		

11 Jaké prostředky pro monitoring odsouzených považujete za nejefektivnější?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Elektronické náramky sledující pohyb odsouzeného	☐ Pravidelné kontroly probačním úředníkem	☐ Kombinace metod monitoringu
☐ Jiné (prosím uveďte)	____	

12 Myslíte si, že by měl být trest domácího vězení využíván častěji?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

☐ Ano, jednoznačně	☐ Ano, ale pouze u některých typů trestných činů	☐ Ne, současné využití je dostatečné	☐ Ne, měl by být využíván méně

13 Uveďte prosím důvod Vaší odpovědi u předchozí otázky.

14 Jaké jsou podle Vás hlavní výhody trestu domácího vězení oproti nepodmíněnému odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Umožňuje pachatelům zůstat v pracovním procesu	☐ Podporuje rodinné a sociální vazby	☐ Je finančně méně nákladný pro stát	☐ Má pozitivní vliv na resocializaci pachatelů
☐ Jiné (prosím uveďte)	____		

15 Jaké jsou podle Vás hlavní nevýhody trestu domácího vězení oproti nepodmíněnému odnětí svobody?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Nižší (odstrašující) efekt trestu

☐ Obtížnější kontrola dodržování podmínek trestu

☐ Nevyužívání možnosti absolvovat vhodný resocializační program

☐ Nedostatečné využívání dohledu ve vhodných případech

☐ Dostupnost pouze pro určitou skupinu pachatelů

☐ Jiné (prosím uveďte)

16 Jaká doporučení byste mohl/a uvést pro zlepšení současného systému trestu domácího vězení?